

JOURNALISTI

Suomen Journalistiliiton ammattilehti • 102. vuosikerta 13.2.2026

2 | 26

"Vain
kannattava
media on
luotettava"
s. 4

Tekoäly
muuttaa
toimitustyötä
nyt nopeasti
s. 6

Yle jarruttaa
yrittäjien
palkio-
neuvotteluja
s. 35

Miten media
toimisi, jos Suomeen
tulisi sota? 12

KUVA: SAMULI IKÄHEIMO

Tero Salonen lähti rakentamaan uutta urheilu-mediaa

s.33

Anne Moilanen vastasi Journalistin kohtuuttomiin väitteisiin

s.10

Marja Honkonen • marja.honkonen@journalistiliitto.fi

Median pitää korjata virheensä – ja päättäjien pitää luottaa mediaan

Millainen virhe vie uskottavuuden jutulta? Entä miten uskottavuuteen vaikuttavat lähteiden motiivit?

Siitä on kiistelty sen jälkeen, kun STT uutisoi keskiviikkona 28. tammikuuta SDP:n eduskuntaryhmän puheenjohtajan **Tytti Tuppuraisen** toiminnasta.

STT:n lähteiden mukaan Tuppurainen on käyttäytynyt epäasiallisesti avustajia ja kansanedustajia kohtaan. Asiasta kertoi viisi juttuun haastateltua, ja se kävi ilmi myös STT:n eduskunta-avustajille tekemästä kyselystä.

Tuppurainen itse ei suostunut STT:n haastatteluun, vaan antoi oman lausuntonsa juttuun alun perin vain kirjallisesti. Pian jutun julkaisun jälkeen hän kuitenkin piti SDP:n puheenjohtajan **Antti Lindtmanin** kanssa tiedotustilaisuuden aiheesta. Siinä Tuppurainen kiisti väitteet jyrkästi ja vihjaili oikeustoimien mahdollisuudella. Lindtman vaati STT:ltä todisteita.

Julkaisupäivän iltana Tuppurainen toivoi

MTV:n *Asian ytimessä* -ohjelmassa, että STT "yksilöisi" lähteensä. Lindtman taas puolusti Tuppuraista ja moitti uutista sekä Ylen suorassa uutislähetyksessä että *A-studiossa*.

Jutun puutteina sekä Tuppurainen että Lindtman nostivat esiin muun muassa tiedot avustajien vaihtumisesta sekä sen, että STT:n kyselyyn olisi voinut periaatteessa vastata kuka tahansa linkin saanut. Tuppurainen arveli myös, että jutun lähteillä on omat poliittiset motiivinsa.

Viikkoa myöhemmin perjantaina STT oikaisi tiedon avustajien vaihtumisesta ja näiden sairauslomista. Päätoimittaja **Minna Holopaisen** mukaan muita oikaisuja juttuun ei ole tulossa.

Tuppuraiselle tämä ei riittänyt. Hän ilmoitti, että aikoo edelleen käydä keskusteluja aiheesta "oikeusoppineiden" kanssa.

AIVAN JOKAINEN TOIMITTAJA ja toimitus tekevät joskus virheitä. Ensimmäinen puolustuslinja niitä vastaan on toimitusprosessi, jossa jutun yleensä lukee ennen julkaisua parhaassa tapauksessa useampikin silmäpari.

KUVA: MEERI UTTI

”Päättäjien pitäisi jaksaa kunnioittaa median riippumattomuutta myös silloin, kun kaikki ei menekään oikein.”

Jos virhe silti päätyy valmiiseen juttuun, toimituksilla on toimivat oikaisukäytännöt. Niiden noudattamiseen ovat sitoutuneet kaikki vastuulliset mediat – ja niiden toteutumista valvoo JSN. Media korjaa virheensä, joskaan ei aina juttujen kohteiden toivomalla tavalla.

Journalistinen prosessi on myös paras tae sille, että lähteiden motiivit tulevat arvioiduksi juttua tehdessä. Jokaisella lähteellä on jonkinlainen motiivi antaa haastattelu, eikä lähteen pahantahtoisuus sinänsä ole este tehdä juttua. Se toki tarkoittaa, että lähteen sanomisia täytyy arvioida kahta tarkemmin.

Riippumattoman median toimintaan ei kuitenkaan kuulu se, että se yksilöisi poliitikkojen pyynnöstä lähteensä tai esittäisi jälkikäteen todisteita. Siksi on erikoista, että demaripomot tätä ylipäättään vaativat.

Helppoin tapa vaikuttaa alkuperäisen uutisen sisältöön olisi varmasti ollut antaa siihen haastattelu. Sen sijaan Tuppurainen valitsi kommentoida aihetta omilla ehdoillaan.

Toimintatapa on nykyisin valitettavan tuttu

jopa *Journalistissa*: Moni mediapomo haluaa vastata kriittisiin kysymyksiin kirjallisesti. Joskus vastauksia ei saada ollenkaan.

Tuppuraisen tapauksessa tapa on erityisen huolestuttava siksi, että SDP on vahvoilla seuraavaksi pääministeripuolueeksi. Tällaista mediasuhdetta se tuleville vuosille lupaa?

MEDIAN USKOTTAVUUTTA kyseenalaistetaan tässä ajassa monesta suunnasta. Olisi varmasti parempi, jos lähteet voisivat aina puhua asioista nimellään. Niin lukijat voisivat paremmin arvioida heidän motiivejaan. Olisi mahtavaa, jos virheitä ei koskaan sattuisi.

Poliittisten päättäjien pitäisi kuitenkin jaksaa kunnioittaa median riippumattomuutta myös silloin, kun he itse ovat kritiikin kohteena, eikä kaikki menekään oikein.

Heidän pitää olla valmiita vastaamaan kysymyksiin. Heillä täytyy olla kärsivällisyyttä pyytää oikaisua ja pyrkiä selvittämään asiat.

Jos ensimmäinen reaktio on oikeustoimilla uhkaaminen, homma ei toimi. ●

KUVA: MARJAANA MALKAMÄKI

Elokuva- ja tv-tuottaja
Erna Aalto pyrkii luomaan
tuotantoihin turvallisen
työilmapiirin

s.18

Onko ay-liike edelleen vain kuukausipalkkaisen asialla?

s.34

Kannen kuvitus: Marko Turunen

JOURNALISTI

Suomen Journalistiliiton
ammattilehti 101. vuosikerta
13.2.2026

VASTAAVA PÄÄTOIMITTAJA /
ANSVARIG CHEFREDAKTÖR
Marja Honkonen 050 379 9108

TOIMITUSSIIKTEERI /
REDAKTIONSSSEKRETERARE
Manu Marttinen 050 310 3036

TOIMITTAJAT / REPORTRAR
Nina Erho 050 379 8155
Manu Haapalainen 050 501 0716

ULKOASU / LAYOUT
Heli Saarela 050 470 0016

SÄHKÖPOSTIT
etunimi.sukunimi@journalistiliitto.fi
fornamn.slaktnamn@journalistiliitto.fi

VERKKOLEHTI
www.journalisti.fi

TILAUKSET / BESTÄLLNINGAR
Jaicom Oy 03 4246 5383
journalisti@atex.com

PAINO / TRYCKERI
Botnia Print, Kokkola
ISSN 1236-3596 (painettu/tryckt)
1458-4271 (verkko/nät)

JULKAISIJA / UTGIVARE
Suomen Journalistiliitto
Finlands Journalistförbund
09 612 2330
PL 252, 00531 Helsinki

SEURAAVA JOURNALISTI 3 / 2026
ILMESTYY 27.3., AINEISTO 18.3.

ILMOITUSMYNTI:
www.journalisti.fi > ilmoittajille
044 755 5002

VASTUULLISTA
JOURNALISMIA

Vain kannattava media on luotettava, väittää Kimmo Lundén

Kimmo Lundén, teksti • Aapo Huhta, kuva

KIMMO LUNDÉN,

65

- Espoossa asuva toimittaja.
- Työskentelee *Maaseudun Tulevaisuudessa* toimittajana. Työskennellyt taloustoimittajana 35 vuotta eri medioissa, esimerkiksi *Turun Sanomissa*, *Kauppalehdessä*, *Talouselämässä* ja *Markkinointi&Mainonnassa*.
- Tutki opintovapaallaan uutismedian liiketoimintamallin murrosta verkossa ja kirjoitti aiheesta artikkelin Centrum Balticum -säätien BSR Policy Briefing -julkaisusarjaan.
- Valtiotieteen maisteri, ekonomisti Turun yliopistosta 1989. Opiskellut myös London School of Economicsissa ja Reuters-instituutissa.
- On toiminut Viestimedian journalistien pääluottamushenkilönä sekä luottamustehtävissä mm. Journalistiliitossa

Suomalaiset mediatilat ovat taloudellisesti koetuksella. Sanomalehdet sopeuttavat toimintaansa ja harventavat ilmestymiskertojaan sitä mukaa, kun jakelukustannukset nousevat ja levikit laskevat. Aikakauslehdet leikkaavat sivumääriään. Lehtiä lakkautetaan ja fuusioidaan toisiin.

Tuleeko vaihe, jossa päivälehdetkin ilmestyvät paperisina vain kerran viikossa? Siltä se minusta vahvasti näyttää.

Samaan aikaan sanomalehdet ovat luetumpia kuin koskaan aiemmin – verkossa. Verkkosivuilta saatavat mainosrahat yhdessä tilausmaksujen kanssa eivät kuitenkaan ole toistaiseksi korvanneet painetun lehden tappioita tai menetyksiä printin ilmoitusmyynnissä.

Se on ongelma, joka pitäisi saada ratkottua pian. Vain taloudellisesti kannattava media pystyy säilyttämään luotettavuutensa, joka on sen liiketoiminnan ytimessä.

Kun tiedotusväline on taloudellisesti kannattava, sen on helpompaa olla riippumaton mainostajista ja poliittisista päättäjistä. Median taloudellinen taantuma lisää sen todennäköisyyttä, että se välineellistetään poliittisesti. Esimerkkejä median ajautumisesta hallitusten ja poliittisten puolueiden käsikassaraksi löytyy niin Venäjältä, Kiinasta, Unkarista kuin Yhdysvalloistakin.

Kansainvälinen toimittajat ilman rajoja -järjestö varoitti asiasta viime vuonna lehdistövapausvertailussaan. Se luokitteli median taloudellisen tilanteen maailmanlaajuisesti vaikeaksi.

”Ilman taloudellista itsenäisyyttä ei voi olla myöskään vapaata lehdistöä”, järjestö toteaa raportissaan.

REUTERS-INSTITUUTIN TUTKIJAT ovat pyrkineet ymmärtämään, mikä saa yleisön luottamaan mediaan. Myös heidän johtopäätöksensä on, että heikentynyt kannattavuus voi rapauttaa median luotettavuutta ja itsenäisyyttä.

Reuters-instituutin tutkimusjohtaja **Richard Fletcher** valittelee tosin sitä, että asiaa ei ole toistaiseksi pystytty kunnolla tutkimaan.

”Tieto on hajallaan, ja se on vaikeasti kerättävissä”, Fletcher sanoo.

Arkikokemuksen perusteella ilmiön tunnistaa helposti. Vaikkapa pienellä paikallislehdellä voi olla riippuvuus isosta ilmoittajasta. Kunnan päättäjät voivat yrittää painostaa toimitusta välttämään näkökulmia, joista eivät

haluaisi lukea mediasta. Olen kokenut itsekin uhkailua oikeudella ja Julkisen sanan neuvostolla.

Mediapoolin vuonna 2023 tekemän, paikallislehtiä koskeneen selvityksen mukaan lähes kolme neljästä vastaajasta oli kokenut itse informaatiovaikuttamista ja eriasteista tiedonvälitykselle haitallista painostusta.

OLEN 35-VUOTISEN TALOUSJOURNALISTIN urani aikana saanut kokea niin internetin tuoman murroksen kuin tekoälyn muutokset työnkuviin ja toimituksiin.

Sinä aikana mediakentälle on syntynyt myös uutta, kuten yleisönsä verkkomediana löytänyt *Uusi Juttu*. Toimitusjohtajansa mukaan se on jo kannattava.

Lukijoiden houkuttelevuus uskollisiksi digitilaaajiksi on silti monelle lehdelle suuri haaste.

Median ansaintamalli muuttuu kyllä. Kustantajat tiedostavat kehityksen ja panostavat yhä enemmän verkon sisältöihin ja tilaustuloihin. Uusia keinojakin etsitään, mutta esimerkiksi videoiden merkitys tulonmuodostukselle on jälkikäteen osoittautunut täysin yliarvostetuksi. Mainostuloista kansainväliset jätit Meta ja Google alustoineen harjaavat leijonanosan.

Reuters-instituutin Fletcherin mukaan taloudellisesti kannattavan verkkomedian luomiseen ei ole ”hopealuotia”. Tämä on myös oma kokemukseni ja havaintoni eri medioista.

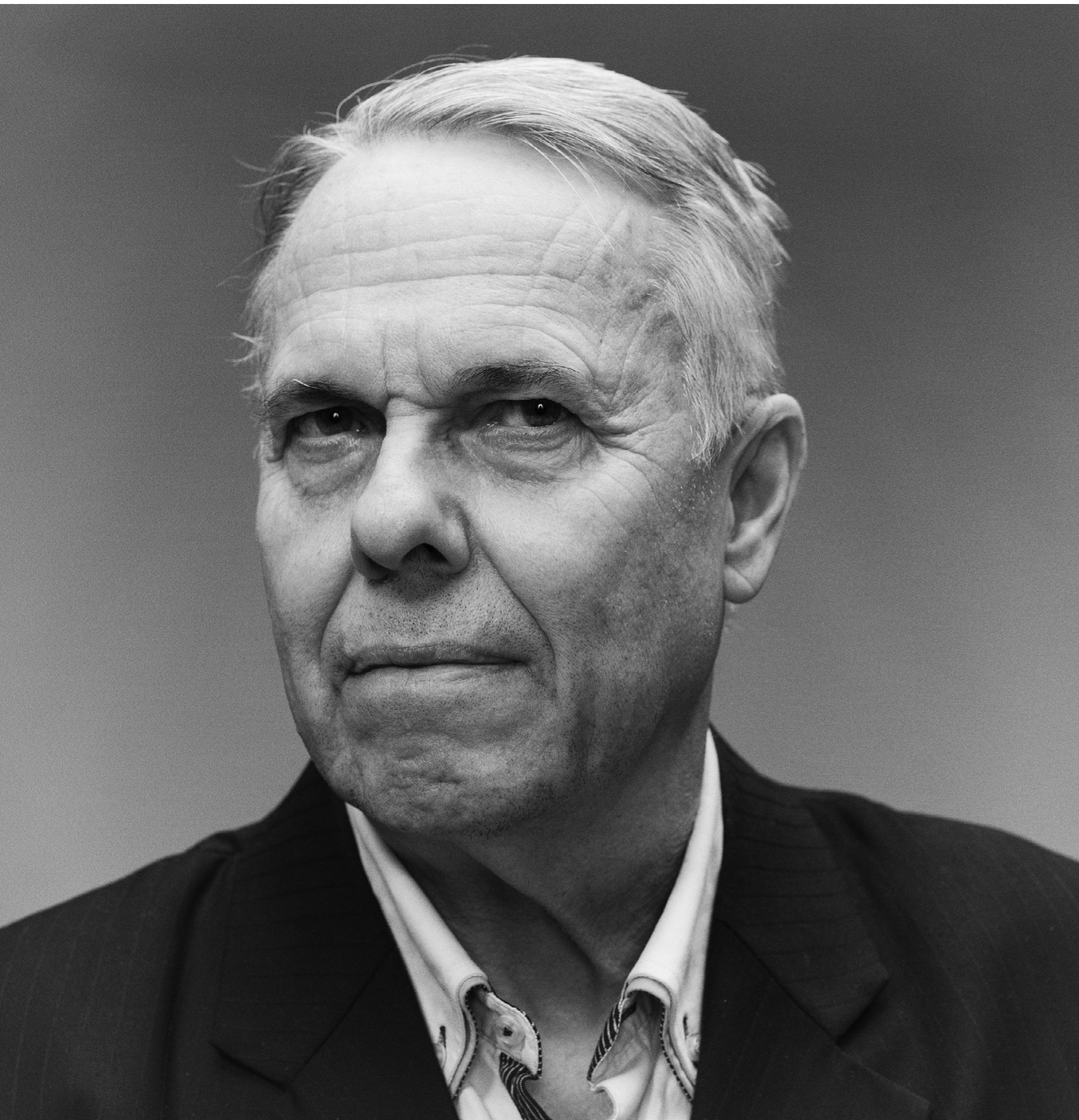
”On maita, joissa verkkomedia toimii suhteellisen hyvin myydessään maksullista sisältöä. Silti on vaikea ymmärtää, miksi jokin toimii jossain ja jossain ei”, Fletcher sanoo.

Ruotsissa ja Norjassa kaupallinen media on alkanut tehdä yhteistyötä yleisradioyhtiöiden kanssa. Suomessa suunta on ollut toinen: media-yhtiöiden kannattavuuden ”hopealuotina” on ollut Yeltä leikkaaminen. Tulokset antavat yhä odottaa itseään.

Selvää on, että mediatoimiala tarvitsee kannattavaa liiketoimintaa ylläpitääkseen yleisönsä, tilaajansa ja ilmoittajansa. Heikentynyt kannattavuus asettaa median alttiiksi painostukselle.

Kannattavasti toimivalla medialla on myös vahvempi hinnoitteluvoima ilmoitusmarkkinoilla. Taloudellinen riippumattomuus toimii ankkurina niin lehden kuin verkkomedian luotettavuudelle. ●

Jutun haastattelut on tehty alunperin Lundénin tutkimusraporttiin ”Solutions for media to achieve financially sustainable journalism online and in print”. (Centrum Balticum 2024)

Helsingin Sanomien Elina Pikkarainen ja Harri Pietarinen (taustalla) tekevät deskityötään tekoälyn avulla. Kehitysjohtaja Esa Mäkisen (kesk.) mukaan tekoäly on tässä vaiheessa jo työkalu siinä missä tekstin-käsittelyohjelmatkin.

Media myöhästyi digisiirtymästä ja haluaa välttää saman virheen tekoälyn kanssa

Manu Haapalainen, teksti • Heli Saarela, kuvat

JOURNALISTI
fi

... **Julkisen sanan** neuvosto suunnittelee *Journalistin* ohjeisiin tekoälyn liittyvää päivitystä. "On ihan selvää, että yleisö kaipaa lisää selkeyttä tekoälyn käytön merkitsemiseen", JSN:n puheenjohtaja **Eero Hyvönen** sanoo. Lue lisää: [Journalisti.fi](https://journalisti.fi)

... **Otavamedia irtisanoo** *Annan* ja *Kotilieden* printtitoimittajat. "Jos printtilukijamäärä vähenee suurin piirtein kymmenen prosenttia vuodessa, ei tarvitse kummoinen matemaatikko olla, kun näkee, että kohta ei lukijoita ole tarpeeksi", sanoo Otavamedian pääluottamushenkilö **Tomi Peurakoski**. Lue lisää: [Journalisti.fi](https://journalisti.fi)

Helsingin Sanomien uutisdeski siirtyi tammikuussa tekoälypohjaiseen tekemiseen. Toimittajien käsissä on nyt joukko sekä uusia että jo tovin käytössä olleita, lehden itse kehittämiä tekoälytyökaluja.

HS:n AI-apuri on noin puolentoista vuoden ikäinen ohjelmistokokonaisuus, joka pitää sisällään monia työkaluja.

Vahtikoira poimii tiedotteista ja dokumenteista uutisaiheita toimituksen harkittavaksi. Juttuapuri muokkaa Vahtikoiran löytämästä uutisaiheesta tekoälyluonnoksen toimittajan työstettäväksi. Ennakko-loukkaantuja puolestaan etsii julkaisua odottavien juttujen mahdollisia sudenkuoppia. Jatkojuttuideoija ehdottaa lisänäkökulmia, Dokumenttipöyhin taas käsittelee isoja aineistoja ja vastaa sitten niitä koskeviin kysymyksiin. Ja niin edelleen.

TEKOÄLYN LISÄÄNTYVÄ KÄYTTÖ ON alkuvuodesta lähtien puhuttanut journalisteja. Toimittaja **Anu Silfverberg** kirjoitti *Long Playn* perjantaikirjeessä tyrmistyneensä siitä, miten laajassa käytössä tekoälytyökalut *Helsingin Sanomissa* jo ovat. Silfverbergin mukaan toimitukset ovat muutenkin innostuneet uudesta teknologiasta ennen kuin on kunnolla selvitetty, mitä se tekee journalismille.

"En halua omalla vahtivuorollani sössiä tätä siirtymää."

Esa Mäkinen, Helsingin Sanomien kehitysjohtaja

Teksti herätti keskustelua sosiaalisessa mediassa ja poiki myös juttuideoita *Journalistin* lukijoilta: Tyhmentävätkö tekoälytyökalut journalismia vai ovatko ne korvaamaton apu?

Journalistin tietojen mukaan uudistuksesta on ollut huolissaan myös osa *Hesarin* uutisdeskin toimittajista. Pelkona on, että toimittajat joutuvat nyt tottumaan nyt yhä mekaanisempaan ja vähemmän ajattelua vaativaan työtapaan.

Helsingin Sanomien kehitysjohtaja **Esa Mäkisen** mukaan mullistus ei ole niin suuri kuin voisi luulla. Mäkinen ja datatoimitussihteeri **Päivi Ala-Risku** vastaavat lehden tekoälytyökaluista ja niiden kehittämisestä.

"Olennaisinta on, että tekoälyn luoma juttuluonnos menee aina toimittajalle aidosti muokat-

Datatoimitussihteeri Päivi Ala-Risku pitää henkilöstön osallistamista oleellisena AI-työkalujen kehittämisessä.

tavaksi", Mäkinen sanoo.

Onko toimittajien sitten pakko käyttää tekoälytyökaluja, jos eivät halua?

"Toivomme, että työkalut auttavat perusuutisduunissa sen verran, että niitä on kiva käyttää", Mäkinen sanoo.

HELSINGIN SANOMAT ON AVANNUT omia tekoälykäytäntöjään lukijoille vuodesta 2023. Aiheesta on julkaistu juttuja, ja lisäksi lehden verkkosivun alareunasta löytyy kohtuullisen laaja tekoälyseloste.

Yksittäisiin juttuihin lehti ei nykyisin juuri merkitse tekoälyn käyttöä. Taustalla on Mäkisen ja Ala-Riskun mukaan ajatus, että tekoäly on vain arkinen työkalu, aivan kuten Wordin ja Excelin tapaiset vakiintuneet ohjelmat.

Samaan aikaan mullistuksesta puhutaan journalisminkin alalla suurempana murroksena kuin internetin tulo. Sellainen ei kuulosta kovin arkselta.

"Tunnistan kyllä ristiriidan. Kaikki uudet työkalut tuntuvat aluksi mullistavilta", Mäkinen sanoo.

Mäkisen mukaan *Helsingin Sanomat* on halunnut ottaa tekoälytyökalut laajaan käyttöön ajoissa ja omaehtoisesti.

"Media myöhästyi digisiirtymästä aika pahasti. En halua omalla vahtivuorollani sössiä tätä siirtymää", Mäkinen sanoo,

"Jos meillä ei olisi omia tekoälytyökaluja, toimittajat käyttäisivät yleisesti saatavia olevia, ongelmallisempia ja huonompia ohjelmistoja."

Silfverberg kirjoitti *Long Playn* kolumnissaan tekoälyn tuomasta tyhmistymisen vaarasta. Kun näkökulmien keksimisen jättää koneelle, jotain jää helposti keksimättä.

"Se on ihan olemassa oleva riski, joka on

... **"Median tarttuminen väärennökseen ja siitä paljastusjutun tekeminen ei ole manipuloijalle tappio vaan voitto. Tässä asetelmassa journalismi alkaa tuntua kiusallisen naiivilta, jopa typerältä."**

Kuvajournalisti Antti Yrjönen *Journalistissa* 28. tammikuuta. Lue lisää: [Journalisti.fi](https://journalisti.fi).

... **Keskisuomalainen hakee** kokenutta visualistia minimipalkalla. "Palkkaansa voi koettaa neuvotella paremmaksi, mutta kolmen tonnin tarjous neuvotteluiden lähtökohdaksi on kiusallisen pieni", kirjoittaa *Journalistin* toimitussihteeri **Manu Marttinen**. Lue lisää: [Journalisti.fi](https://journalisti.fi)

syytä tiedostaa”, Ala-Risku sanoo.

”Vertaisin tekoälyä hissiin. Sitä on mukava käyttää välillä, mutta kunnossa pysyäkseen on myös hyvä kävellä portaita.”

Tekoälykeskustelusta unohtuu usein kaksi isoa ongelmaa. Yhtäältä AI-ohjelmistot ovat valtavia energiasyöppöjä. Toisaalta on vaikea varmistaa, onko ohjelmistojen kouluttamisessa käytetty luvatta tekijänoikeuksien alaista materiaalia. Mäkinen tunnistaa ongelmat, mutta arvioi, että Sanoman käyttämä energiamäärä on maltillinen.

Mäkinen huomauttaa Sanoman olevan itsekin merkittävä tekijänoikeuksien haltija.

”Sanoman materiaaleja on varmasti käytetty luvatta suomenkielisten mallien kouluttamisessa.”

Toisin sanoen Sanoma pitää kiinni omista tekijänoikeuksistaan, mutta käyttää ohjelmistoja, joiden kehittämisessä on voitu loukata jonkun toisen tekijänoikeuksia.

”Ymmärrän kritiikin, mutta olisi vastuuttomampaa jättää journalismin tekoälyistäminen muiden vastuulle. Tekijänoikeusongelma pitää ratkaista, mutta se pitää tehdä EU-tasolla”, Mäkinen sanoo.

YLEN TEKÖÄLYSTÄ JA TOIMITUKSELLISISTA ratkaisuisista vastaava tuottaja **Jyri Kivimäki** sanoo tekoälyn käytön perustuvan Ylellä yhtiön hyväksymiin työkaluihin. Näiden päälle Yle on rakentanut myös omiaan.

Vuonna 2023 Yle otti käyttöön yleisiin kielimalleihin pohjautuvan, Ylelle räätälöidyn Yle GPT:n. Myös Ylellä journalistit käyttävät tekoälyä koko juttuprosessin ajan, ideoinnista ja näkökulmittamisesta kommenttikenttien seurantaan.

Seuraavaksi Yle tavoittelee Kivimäen mukaan tekoälyn järjestelmällisempää käyttöönottoa. Nyt työkalujen käyttö on toimittajien oman harkinnan varassa, vaikka henkilöstöä onkin sekä koulutettu että kannustettu niitä käyttämään. Kivimäen mukaan toimittajat ovat suhtautuneet tekoälytyökalujen käyttöönottoon innokkaasti.

”Esimerkiksi järjestelmä uudistukset aiheuttavat paljon enemmän vastarintaa. Meillä kaiken voi kuitenkin yhä tehdä halutessaan luomuna.”

Kivimäki nostaa esiin kunnallispolitiikkaan liittyviä uutisia etsivän *Harava*-työkalun.

”Toimittajamme käyttävät paljon myös litterointityökalua ja kääntämistä helpottavia kielimalleja. *Luonnosapurin* avulla taas voi versioida vaikkapa radiouutisen tekstiutitukseksi.”

Esimerkiksi vähemmistökielisten uutisten tuottaminen olisi työlästä ilman tekoälyn apua,

Kivimäki sanoo.

”Tavoitteena voisi olla, että kun suomenkielisten sisältöjen versiointi vaikkapa ukrainaksi nopeutuu, niin ukrainankieliselle toimittajallemme vapautuu aikaa nostaa uutisaiheita ukrainankielisestä yhteisöstä.”

"Peilaamme kaikkia tarjottuja uusia työkaluja vastuullisuusperiaatteisiimme."

Jyri Kivimäki, Ylen tekoälystä ja toimituksellisista ratkaisuista vastaava tuottaja

Koneen avulla tehdyn raakakäännöksen tarkistaa Ylellä aina ammattitaitoinen kääntäjä tai kyseistä kieltä äidinkielenään puhuva toimittaja.

KIVIMÄEN MUKAAN TEKÖÄLY ON omiaan parantamaan myös freelancereiden asemaa. Ennen parhaat työkalut olivat vain isojen mediatalojen työntekijöiden saatavilla.

”Nyt kuka tahansa voi tehdä omiin tarpeisiinsa työkaluja Chat GPT:n tai Geminin päälle tai koodata omia työkalujaan kääntämiseen.”

Kivimäki korostaa Ylen pyrkivän tekoälyn vastuullisen käyttämiseen. Mutta miten ajatus suhteutuu tekijänoikeuksiin ja energiankulutukseen?

”Tekijänoikeusongelma on iso”, Kivimäki myöntää.

”Monet firmat ovat vastahakoisia kertomaan miten ovat kouluttaneet tekoälymallinsa. Koitamme valita eettisimmät työkalut. Peilaamme kaikkia tarjottuja uusia työkaluja vastuullisuusperiaatteisiimme.”

Kivimäen mukaan kielimallien käyttö itsessään ei ole ympäristöä eniten kourmittava vaihe – energiantensiivisin vaihe on mallien kouluttaminen.

”Uudet mallit ovat kuitenkin yhä monimutkaisempia, mikä lisää käytön aiheuttamaa kuormitusta. Samaan aikaan nykyisten mallien käyttäminen kannustaa tekoäly-yhtiöitä tietenkin rakentamaan lisää datakeskuksia ja kielimalleja. Pyrimme mallien vastuulliseen, fiksiun ja tehokkaaseen käyttöön.” ●

Jutun verkkoversiossa myös Uuden Jutun Olli Seuri kertoo toimituksensa tekoälykäytännöistä. Lue lisää: Journalisti.fi

Lue tekoälyn käytöstä kuvittamisesta s. 20

TUOMO PIETILÄINEN ETSII OSAKKAITA SAARISELÄN MÖKKIEN OMISTAJIKSI

Helsingin Sanomien toimittaja **Tuomo Pietiläinen** ja freelancetoimittaja **Markku Laukkanen** ovat alkuvuonna houkutelleet Journalistiliiton jäseniä ostamaan Saariselän lomamökit, jotka liitto aikoo myydä. Pietiläisen ja Laukkasen tavoitteena on perustaa lomaosakeyhtiö.

Pietiläisen mukaan osakkuudesta kiinnostuneita on ”kymmeniä”.

”Kiinnostuneita on ilahduttavan paljon, mutta mukaan mahtuu vielä”, Pietiläinen sanoo.

Pietiläinen kertoo, että myös yhteisöt ovat kiinnostuneita kiinteistöistä. ”Yksi yhteisö on jopa luvannut lunastaa viikkoja markkinahintaan stipendiläisilleen residenssiksi.”

Liitto myy kahta kiinteistöä: Tunturimajaa ja Uutistunturia. Tunturimajan osakkuuden alkupääomaksi Pietiläinen ja Laukkanen ovat arvioineet 5000 ja Uutistunturin yhden huoneiston 12000 euroa.

Kiinteistöjen myyntihinta ei ole vielä tiedossa. Journalistiliitto teettää parhaillaan kuntotarkastusta ja kokoaa dokumentteja korjaushistoriasta. Liiton talous- ja hallintopäällikön **Sirpa Hannulan** mukaan hintarvion saamiseen menee viikkoja. Journalistiliiton hallitus valitsi 22. tammikuuta välittäjäksi Ivalon Kiinteistömaailman.

Pietiläisen ja Laukkasen hankkeesta kiinnostuneet voivat lähettää sähköpostia osoitteeseen: tunturimaja@gmail.com

Manu Marttinen

Lue lisää: Journalisti.fi

OIKAISUT

Toisin kuin *Journalisti* kertoi numeron 1/2026 kansijutussa, **Niklas Thesslund** kävi *Lähtöjä*-jutussaan soittamassa lapsuuskotiensa ovikelloja muun muassa Siilinjärvellä, ei Kuopiossa, kuten jutussa virheellisesti todettiin.

Samassa lehdessä aikakauslehtien juttuformaatteja käsitelleen jutun kuvatekstissä todettiin virheellisesti, että *Me Naiset* olisi karsinut sisällöstään yhteiskunta-aiheita ja reportaaseja. Näin ei ole.

Marja Honkonen

PRINTTI-JOURNALISTI ON LUKIJOILLE TÄRKEÄ

Enemmistö lukijoista on tyytyväisiä *Journalistin* sisältöihin, kertoo toimituksen lukijoille tekemä kysely. Lukijatutkimukseen vastanneista 20 prosenttia oli lehteen erittäin tyytyväisiä ja 66 prosenttia melko tyytyväisiä. Erittäin tyytymättömiä oli prosentti.

Valtaosalle vastaajista paperinen lehti oli verkko-

lehteä tärkeämpi. Lukijat toivoivat lisää juttuja muun muassa elokuva- ja tv-alasta, freelancerien asemasta sekä paikallislehdistä.

Journalistin lukijatutkimukseen vastasi joulukuussa 136 Journalistiliiton jäsentä. Kysely lähti sähköpostitse 1800 satunnaisotannalla valitulle jä-

senelle. Tulokset vastaavat koko liiton jäsenistölle tehdyn, laajemman järjestökuvatutkimuksen tuloksia. Siinä lehteen kertoi olevansa tyytyväisiä 83 prosenttia vastaajista.

Meillä ei ole oikeita sanoja väkivallalle

Media joutuu usein kertomaan väkivallasta, jonka motiiviksi se toteaa mustasukkaisuuden. Päivittäistä rikosuutisointia seuraava ei voi olla törmäämättä uutisiin henki- ja väkivaltarikoksista, joiden uhrina on tekijän nykyinen tai entinen kumppani. Joskus väkivalta kohdistuu myös ex-puolison uuteen kumppaniin.

Vaikka mustasukkaisuuden nimeäminen motiiviksi on tavallista, se on myös outoa. Kyseessä on arvio tekijän tunnetilasta. Monia ryöstäjiä ajaa varmasti rikoksiin ahdistus köyhyydestä tai osattomuudesta, mutta ei kukaan sanoisi uutisessa, että ahdistus oli ryöstäjän motiivi. Ryöstäjän motiivi on aivan yksinkertaisesti halu saada rahaa. Motiivi on tällöin tekijän tavoite.

Samaa logiikkaa seuraten, puolisonsa tai ex-puolisonsa pahoinpitelevä tai surmaava ihminen voi kyllä tuntea mustasukkaisuutta, mutta onko se silti motiivi? Jos ihminen esimerkiksi pahoinpitelee ex-puolisonsa saatuaan tietää tämän tapailevan jotakuta, eikö pahoinpitelyn tavoite ole todennäköisimmin yritys pakottaa ex-puoliso lopettamaan? Eikö motiivi tällöin ole pikemmin yritys hallita toisen käytöstä kuin ”mustasukkaisuus”?

Meillä ei kuitenkaan taida olla sanaa tällaiselle motiiville. Ehkä pitäisi olla.

POLIISIT TAI PSYKOLOGIAN AMMATTILAISET voivat väkivallan syytä arvioidessaan puhua mustasukkaisuudesta. Poliisitutkinnassa tekijän aiomukset ja syyt teoilleen kuitenkin selvitetään huomattavasti tätä tarkemmin. Psykologi taas todennäköisesti erittelee tarkoin, millaista mustasukkaisuutta hän nimenomaisesti tarkoittaa ja miten tällainen tunne näkyy tekijän toiminnassa. Tiiviissä rikosuutisissa tilanne on hyvin erilainen. Näin yksityiskohtaisiin selvityksiin on harvoin tilaa, joten

”mustasukkaisuus” itsessään näyttäytyy usein selityksenä väkivallalle.

Tämä ei ole ongelmatonta. Tekijän kokemaa tunteen rikoksen selityksenä tekee rikoksesta mahdollisimman ymmärtää ja ennakoida, koska emme pääse kenenkään pään sisälle. Emme voi tarkastella muiden tunteita, vain tekoja. Rikoksen selittäminen tunteella – tavoitteiden ja aikomusten sijaan – voi siksi olla vahingollista ainakin kahdella tavalla.

Ensinnäkin, lähes kaikissa parisuhteissa on toisinaan mustasukkaisuutta. Jos parisuhteessa sen sijaan on pyrkimyksiä hallita puolison käytöstä vastoin tämän tahtoa ja päättää tämän tekemisistä, on melko varmasti paikallaan ainakin pohtia, voiko tilanne kärjistyä väkivallaksi. Jos siis väkivallan motiivina pidetään tekijän tavoitteita eikä tunteita, rikoksia voidaan kenties myös ennakoida ja ehkäistä.

Toiseksi, tunteen nimeäminen rikoksen syyksi tekee rikokseen ryhtymisestä yhden ihmisen pään sisäisen prosessin, jolla ei ole yhteiskunnallista merkittävyyttä tai kulttuurista taustaa. Rikoksen tekijä näyttäytyy poikkeusyksilönä ja teko vain tämän yhden ihmisen sielunelämän aiheuttamana. Se ei rohkaise käymään keskustelua kulttuurista, parisuhdemalleista tai -rooleista. Onko niissä jotain, mikä saa ihmiset ajattelemaan, että kumppani, joka ei tottele tai omistaudu riittävästi, on ansainnut rangaistuksen?

TÄLLAISTA KESKUSTELUA TULISI KÄYDÄ jatkuvasti. On selvää, ettei yhteiskuntamme ole virheetön tai asenteiltaan valmis.

Kun väkivaltarikoksen motiiviksi kerrotaan ”mustasukkaisuus”, se saattaa itse asiassa vaikeuttaa teon syiden ymmärtämistä ja tulevien rikosten ehkäisemistä. Minulla ei ole tarjota parempaa sanaa sen tilalle. Saattaa tosin olla, ettei rikosten syitä edes tulisi pyrkiä tiivistämään yhteen sanaan. ●

Anne Moilanen, 49

- *Kainuun Sanomien* ja *Sotkamo*-lehden vastaava päätoimittaja. Aloitti tehtävässään helmikuun alussa.
- Filosofian maisteri Tampereen yliopistosta 2004 pääaineenaan teatterin ja draaman tutkimus.
- Työskennellyt freelance-rina, yrittäjänä, kolumnistina ja työsuhteisena journalistin ja viestinnän tehtävissä yli 20 vuotta.
- Asiantuntijamedia *MustReadin* perustaja, toimittaja ja vastaava päätoimittaja 2017–2022.
- Ylen toimittaja 2014–2015 ja 2017 muun muassa *A-studiossa* ja *Pressiklubissa*.
- Naisasialiitto Unionin julkaiseman *Tulva*-lehden päätoimittaja 2008–2012.
- Aloitti toimittajan työt 16-vuotiaana *Ylä-Kainuun* avustajana.
- Asuu Helsingissä ja Kajaaniassa. Kolme lasta. Harrastaa hiihtoa, suunnistusta ja pyöräilyä.

Viet Kainuuseen sen kaipaamaa feminismiä, Anne Moilanen

Kainuun Sanomien uusi päätoimittaja aikoo hiihtää kuin hullu.

Manu Marttinen, teksti • Juuso Westerlund, kuva

Kun kriittiset naiset etelästä lähtevät pomohommiin pohjoiseen, edessä on väistämättä yhteentörmäys paikallisen kulttuurin kanssa.

Ei tule yhteentörmäystä, vaan ajatusten ja energioiden *multiplöituminen*. Tuon Kainuuseen eteläsuomalaista ja kansainvälistä näkemystä. Olen Suomussalmelta kotoisin, joten katu-uskottavuuteni riittää Kajaanissa.

Keskipohtaan päätoimittaja sai viime keväänä potkut kritisoituaan Hilla Groupin toimitusjohtajaa. Pelkää, ette pysty pitämään mölyjä mahassasi ja sinulle käy samoin.

En ota kantaa vanhoihin asioihin, mutta perinpohjaisen rekrytointiprosessin aikana syntyi luottamus puolien ja toisiin. Hilla Groupin hallitus on minut nimittänyt, ja meillä on luottamuksellinen suhde.

Olit feministisen Tulvan päätoimittaja ja kerrot ansioluettelossasi, että linjasi oli "provokatiivinen ja räväkkä". Sama linja pitää Kainuun Sanomissa.

Kainuun Sanomat on erilainen media kuin *Tulva*. Ajattelen, että tuon jotain muutosta lehteen. En aio räjäyttää kaikkea, vaan keskitymme Kainuun alueelta tehtävään sisältöön. Lehti on kainuulaisille todella tärkeä jo historiansakin takia.

Olet tullut tunnetuksi "valtakunnan feministinä". Kainuun Sanomat ja koko Kainuu kaipaavat nimenomaan räväkkää feminismiä.

Sinä sanoit "valtakunnan feministi", voin olla sekin. Ajattelen, että Kainuussa naisen asema on aina ollut vahva, eikä minun tarvitse feminismiä sinne viedä. Eihän maatalousyhteisössä mikään pyöri ilman emäntiä.

Yksi edeltäjästäsi on Aamulehden päätoimittaja Sanna Keskinen. Tavoitteesi on ponnahtaa Kainuusta jonkun ison eteläsuomalaisen median päätoimittajaksi.

Ajattelen vain tätä tehtävää ja teen sitä täysillä. Elämässä kannattaa pitää katse siinä pallossa, joka on ilmassa eikä liikaa suunnitella tulevaisuutta.

Kirjoitit kirjan (Uhma) keski-ikäisen naisen rakkauselämästä ja sen kaipuusta. Aiot nostaa aihepiirin näkyvästi esiin myös Kainuun Sanomissa.

Kainuun Sanomat on jo raportoinut kainuulaisesta sinkkuelämästä ja siitä, millaista on etsiä Kajaanissa kumppania Tinderistä. Lehden pitää käsitellä kaikkia elämän osia, alueita, vaikka pääpaino onkin uutisissa.

Kirjoitit Iltalehteen kolumnin Kainuun matkailusta tietäen päätoimittajapestistäsi. Näin maakuntalehtipomon pitää toimia – maakunnan etu menee aina journalismin edelle.

Kirjoitin tosiaan Kainuun matkailusta, mutta juttu oli aika kriittinen. Sainkin palautetta matkailua kehittäneiltä ihmisiltä. Mutta maakuntalehden kuuluukin olla maakuntahengen nostattaja. Parasta hengen nostatusta on laadukkaan journalismin tuottaminen.

Olet työskennellyt isoissa medioissa, perustanut digimedian, suunnitellut viestintästrategioita. Kihiset innosta päästä uutisoimaan Kajaani Hokin tuloksista.

Urheilu on kyllä paha. Olen kiinnostunut melkein kaikesta maan ja taivaan välillä. Olen silti onnellinen, että Kainuun Sanomissa on hyvää urheilujournalistista osaamista, eikä minun oleteta osaavan siitä aiheesta paljoakaan. Se on tärkeä aihealue.

Olet innokas hiihtäjä. Lähtöpäätökseesi vaikutti merkittävästi mahdollisuus pidentää hiihtokautta.

Kyllä. Aion hiihtää kuin hullu ja jos mahdollista vaikka joka päivä. Lisäksi siellä voi harrastaa kesäisin myös suunnistusta kätevämminkin kuin Helsingissä.

Olet kirjoittanut siitä, kuinka kävit Helsingin Kaarle XII -yökerhossa etsimässä miesseuraa. Et malta odottaa, että pääset baarikierrokselle Kajaanin yöhön.

Kyllä minä niissä baareissa olen jo käynytkin. Paikalliseen baarikadulle eli Luotikujalle on jo sovittuna treffit tyttö kavereiden kanssa. ●

MEDIA JA POIKKEUSLOIT

Johtaisiko sota Suomessa itsesensuuriin? Ukrainan opit kertovat, mitä kriisi tarkoittaa toimituksille. ➔

Mari Manninen, teksti • Marko Turunen, kuvitus

M

ajatus, että Suomi olisi sodassa. Mitä se tarkoittaisi toimituksille?

Ylessä on iät ja ajat harjoiteltu kriisejä varten eli keksitty, kuinka uutistoiminta voisi jatkua kuvitteellisissa katastrofeissa. Laki velvoittaa Yleä varautumaan poikkeusoloihin. Kansa on pidettävä uutisten ja viranomaisten tiedotteiden äärellä kaikissa tilanteissa.

Kaupallisessa mediassa varautuminen on ollut vähäisempää.

Nyt suomalaiset mediatilat ottavat oppia Ukrainan journalisteilta. Ja paljon on opittu, yllättäviäkin asioita.

KUN VENÄJÄ HYÖKKÄSI Ukraina vuonna 2022, ukrainalaisista toimittajista huomattavan moni jätti tulematta työpaikalle. Heistä valtaosa kyllä palasi töihin useiden päivien kuluttua, mutta sitä ennen he esimerkiksi hoitivat perheensä turvaan Puolaan.

Suomalaiset mediapomot ovat päättelleet, että sodan sytyessä Suomessa kävisi ehkä samoin. Se on muuttanut myös Ylen varautumista.

”Ei riitä, että jonkun tietyn erittäin tärkeän tehtävän osaa kaksi työntekijää. Tärkeimmissä tehtävissä pitää olla jopa kolminkertainen varmistus. Ylipäätään mikään ei saisi olla yhden henkilön osaamisen varassa”, sanoo Ylen turvallisuuspäällikkö **Petri Launiainen**.

Ruotsin *Journalisten*-lehden mukaan naapurimaassa on hoksattu toimittajien työkyvyn kriisien puhjetessa kytkeytyvän kotien varautumiseen. Jos perheellä on hernekeittopurkit ja vessapaperit kaapissa, toimittaja ryntää töihin eikä kauppaan.

Yle puhuu julkisuudessa harjoituksistaan ja varasuunnitelmistaan ylimalkaisesti, jotta potentiaalinen vihulainen ei hyödy niistä.

Yleisesti kuitenkin tiedetään, että Ylellä on suojatiloja ja että se harjoittelee yhteistyötä muiden televisioimijoiden, kuten MTV:n kanssa.

Launiainen kertoo, että myös Ylen aluetoimitukset eri puolilla maata ovat varautumisen kannalta tärkeitä. On siis merkittävää, ettei Yle vähentänyt muutosneuvotteluissaan alue-toimitustensa määrää.

Toissa vuonna Yle kokeili suoraa lähetystä Ruotsista yleisradioyhtiö SVT:n tiloista. Se tapahtui viranomaisten ja elinkeinoelämän suuren yhteisharjoituksen yhteydessä.

Harjoituksessa myös joukko kaupallista journalistista mediaa oli ratkomassa energiasektorin ja hybridiuhkien ympärille kuviteltua kriisiä.

SUOMESSA KAUPALLISEN MEDIAN varautuminen kriiseihin on vapaaehtoista, ja sen harjoittelu on vähäistä verrattuna Yleen.

Helsingin Sanomissa on harjoiteltu sen varalta, että tulisi kyberhyökkäys tai joku muu häiriötila, joka estäisi toimitusjärjestelmän käytön. *HS:llä* on myös suunnitelma, kuinka lehteä voidaan tarvittaessa tehdä muualla kuin normaaleissa tiloissa.

”*Helsingin Sanomat* ei valmistaudu sotaan. Yleisesti varaudumme siihen, että pystyisimme eri tilanteissa turvaamaan

iten toimitus työskentelee, jos puhelinyhteydet ovat poikki?

Entä jos internet ei toimi?

Mitä tehdään, jos joku iskee Pasilaan?

Venäjän hyökättyä Ukraina ja Yhdysvaltain rikkoessa maailman järjestystä hurjimmatkin skenaariot tuntuvat yhtäkkiä varteenotettavilta. Ei ole mahdoton

Korona-aikana huomattiin, että radiolähetysten voi tehdä tarvittaessa vaikka toimittajan kotisaunasta.

Anne Pirskanen, toimituspäällikkö Ylen uutiset ja urheilu -yksikössä

julkaisemisen verkossa ja painamaan lehteä”, sanoo vastaava päätoimittaja **Erja Yläjärvi**.

Toki mihin tahansa kriisiin varautuminen auttaa myös sota-aikana, joka on käytännössä monien kriisien summa.

Yläjärvi muistuttaa, että sodan miettiminen vie ajatukset helposti talvi- ja jatkosotaan, vaikka nykymaailma toimii toisin.

”Kaikki on kansainvälisempää, ja myös kriisit heijastuvat laajalle.”

Toimittaja-tutkija **Visa Noronen** kirjoitti *Suomen Lehdistön* kolumnissa, kuinka Yhdysvallat voisi halutessaan hankaloittaa suomalaismedian toimintaa. Mediatilat ovat riippuvaisia yhdysvaltalaisista digijäteistä monin tavoin, pilvipalveluista maksumuurien toimintaan.

Norosen mukaan mediatilat eivät ole varautuneet tähän uhkaan.

Päätoimittaja **Minna Holopainen** kertoo, ettei STT:n toimitus ole ajan ja varojen puutteen takia laajemmin harjoitellut kriisitilanteita.

Kriisisuunnitelmia STT:llä kuitenkin on, ja niiden takia se selvisi vuonna 2022 sattuneesta verkkohyökkäyksestä sangen hyvin. Sillä oli nimittäin varatoimitusjärjestelmä ja vaihtoehtoinen viestintäkanava ydinhenkilöille. Juttuja saatiin julki, vaikka kitkutellen.

Holopainen sanoo, että suomalaisten viestinten varautuminen vaihtelee suuresti, koska kaikilla ei ole siihen resursseja. Hän kuitenkin uskoo uutistoimitusten pärjäävän mitä oudoimmissa tilanteissa.

”Uutisjournalistien työhän on koko ajan uusien asioiden kohtaamista ja improvisointia, jotta uutiset saadaan tehtyä. Olemme luovia ratkaisujen keksimisessä.”

Holopaisella on harvinaisen hyvä näkymä mediakentän varautumiseen, sillä hän vetää Mediapoolissa ryhmää nimeltä tiedonvälityksen toimintaedellytykset.

Huoltovarmuuskusken rahoittamassa Mediapoolissa halukkaat viestimet pohtivat keskenään ja yhdessä viranomaisten kanssa, miten itse kukin taho kriisien aikaan toimisi.

TÄRKEÄ OPPI UKRAINASTA ON paikkariippumattomuus. Se tarkoittaa sitä, että väistötilat eivät riitä, vaan toimittamista, julkaisua ja lähettämistä pitää pystyä tekemään melkein mistä vain.

Toimittajakeskittymistä voi tulla iskujen kohteita, tai matka työpaikalle on turvaton. Ukrainassa on tuhoutunut monien toimitusten tiloja.

Suomessa pandemia olikin kaikille viestimille erinomainen harjoitus paikkariippumattomuudesta. Toimitukset yllättivät itsensä ketteryydellään.

"Ennen koronaa kuvittelimme, ettei lähetyksiä voi tehdä kuin Pasilasta tai aluestudioista. Korona-aikana huomattiin, että radiolähetyksen voi tehdä tarvittaessa vaikka toimittajan kotisaunasta", sanoo toimituspäällikkö **Anne Pirskanen** Ylen uutiset ja urheilu -yksiköstä.

Radio ja sitä kautta tulevat viralliset tiedotteet ja uutiset ovat erityisessä roolissa kriisien aikana. Kansalaisen kotivara-ohjeisiin on listattu pattereilla toimiva radio.

Pirskanen kertoo, että nyt Yle uutisissa pohditaan sosiaalisen median roolia ja toimivuutta kriisiajan tiedonvälityksessä.

"Laissa ei ole mainittu sosiaalista mediaa, mutta se on myös tärkeä."

Ukrainassa peräti 84 prosenttia kansalaisista seurasi toissa vuonna uutisia pääasiassa sosiaalisesta mediasta, erityisesti Telegramista, raportoi Tukholman Itä-Euroopan tutkimuksen keskus.

Journalistisen mediankin täytyy olla hyvin aktiivinen Telegramissa.

Siellä jylläävät myös tekoälyn myötä yhä ovelammiksi muuttuneet venäläiset disinformaatiokampanjat, jotka yrittävät kylvää pelkoa ja epäluuloa ukrainalaisten mieliin.

Ukrainassa on sikäli erikoinen tilanne, että valtio ja monet televisiokanavat perustivat sodan alettua yhteisen viestikana Telemarathonin. Siellä ne näyttävät vuorovedoin Ukrainan sotavoimille ja hallinnolle myötämielistä ohjelmavirtaa.

Yhteistyön tarkoitus oli taklata venäläistä disinformaatiota, mutta myöhemmin sekä monet ukrainalaiset että EU ovat syyttäneet Telemarathonia puolueellisuudesta. *The New York Timesin* mukaan kansalaisten luottamus siihen on hiipunut.

Paras lääke disinformaatiota vastaan olisi kansalaisten alhaisen medialukutaidon nostaminen. Sitä työtä tekee Ukrainan riippumattomien alueellisten julkaisijoiden yhdistys Airppu, ja työtä tukevat Suomi, Uutismedian liitto, Julkisen sanan neuvosto ja muutamat suomalaislehdet.

Journalistiliitto on tukenut Ukrainan vastinpariaan 20 000 eurolla.

MITÄ UKRAINALAISET ITSE HALUAISIVAT opettaa suomalaisille toimittajille sodan varalta?

Tietokoneen ruudulla **Oksana Brovko** aloittaa etähaastattelun korostamalla alue- ja paikallismedian tärkeyttä. Se on hänelle luonteva kulma, sillä hän on alueellisten julkaisijoiden Airppun toiminnanjohtaja.

"Paikalliset mediat kertovat tietoja asioista, joita ei saa muualta, esimerkiksi kyseisen seudun ruuanjakelusta", Brovko sanoo.

Lähellä rintamalinjoja internet ei usein toimi, joten tiedonvälityksessä paperilehdellä on siellä tärkeä rooli. Kun yhteyttä painoon ei ole, moni paikallislehti monistetaan kopiokoneella.

Jakelussakin täytyy olla kekseliäs. Lehdillä on pyöräjake-lua ja hakupisteitä. Brovko kuvailee, kuinka Sumyn alueella *Vorskla*-lehden päätoimittaja pukeutuu luotiliiviin ja kypärään, hyppää autoon ja jakaa itse kerran viikossa ilmestyvän lehtensä.

Muualta kuin rintama-alueiden lähellä internet on toiminut Brovkon mukaan hyvin. Tai no, internet toimii, jos on sähköä, ja tällä hetkellä sitä ei usein ole, koska Venäjä on iskenyt voimalliseksi.

Brovkon haastattelu sovittiin sen mukaan, mihin aikaan päivästä hänen kaupungissaan Truskavetsissa jaellaan sähköä.

Sota-aikana yksi tärkeimmistä varmistettavista asioista on juuri sähköön saanti. Kaikki toimitukset tarvitsevat omia sähköä tuottavia generaattoreita ja runsaasti ladattavia varavirtalähteitä.

Ruotsissa on havahduttu siihen, että toimituksissa pitäisi olla myös bensa-autoja.

Yllättävät asiat voivat käydä sodan vuoksi vähiin. Venäjän hyökkäyksestä Ukraina seurasi pula painopaperista jopa Suomessa, kun sitä ei voinut enää tuoda pakotteiden takia Venäjältä Suomeen.

Sota-aika on toimittajille keskimääräistä vaarallisempaa, sillä journalistit menevät sinne, missä tapahtuu. Brovko kehottaa suomalaisia toimituksia parantamaan turvallisuus- ja ensiaputaitoja rauhan aikana.

Ukrainan Journalistiliiton mukaan yli 140 mediatyöntekijää on kuollut sodan takia. Suurin osa heistä on tapettu rintamalla, mutta yli 20 on kuollut journalistisissa työtehtävissä.

Venäjän joukot ovat myös vanginneet ja kiduttaneet journalistiteja. Venäjän miehittämällä alueilla jopa toimittajien perheitä on vangittu.

"Viime kesästä alkaen Venäjän droonit ovat alkaneet jahdata henkilöitä, joilla on päällään liivi, jossa lukee PRESS", Brovko kertoo.

Drooneissa on kamera, ja niitä ohjataan halutun kohteen perään.

SODAN AIKANA JOURNALISMIN perusta saattaa joutua koviin. Toimittajahan on aina yleisön palvelija, jonka velvolli-

suus on kertoa yleisölle tietoa ja vahtia valtaa yleisön puolesta.

Journalistin ohjeiden ensimmäisessä kohdassa sanotaan näin: ”Journalisti on vastuussa ennen kaikkea yleisölleen. Yleisöllä on oikeus saada tietää, mitä yhteiskunnassa tapahtuu.”

Heti seuraavassa ohjeiden kohdassa korostetaan, että journalistista päätösvaltaa ei saa missään oloissa luovuttaa toimituksen ulkopuolelle.

Ukrainalaiset toimittajat ovat jo oppineet, että sodan aikaan viranomaiset yrittävät taivuttaa journalisteja tahtoonsa.

On selvää, että toimittajat eivät saa kertoa tietoja, jotka vaarantavat Ukrainan sotatoimia tai sotilaiden ja siviilien henkeä. Esimerkiksi ohjusiskuista ei saa kertoa heti niiden tapahduttua, jotta Venäjä ei voi tarkentaa osumiaan.

Monien eri tahojen viranomaiset kuitenkin myös soittavat ja pyytävät toimittajia vaikenemaan turvallisuuden nimissä milloin mistäkin. Perustelut ovat usein epämääräisiä. Näin kertoi *Kyiv Independent* -lehden päätoimittaja **Olga Rudenko** Italian Perugian kansainvälisillä journalismifestivaaleilla viime keväänä.

Välillä viranomaisten pyynnöt ovat selvästi asiattomia. Rudenko kertoi, kuinka erästä viestintä pyydettiin ottamaan pois verkkosivultaan video, jossa sotilas alkoi voida pahoin harjoituksissa. Perusteluna oli se, että video vaikeuttaa värväämistä.

Rudenkon mukaan hallitukseen sidoksissa olevat julkaisijat saattavat näyttää kuvia, joita perinteistä riippumatonta mediaa varoitellaan julkaisemasta.

Päätoimittajat joutuvat punnitsemaan suostumista viranomaisten pyyntöihin yksi kerrallaan: onko kyse oikeasti turvallisuudesta vai haluaako joku hallinnossa vain suojella itseään?

Minna Holopaisen mukaan sota toisi samoja pohdintoja Suomeenkin.

”Journalismin ydintehtävä ei sodankaan aikana muutu. Se on tiedon hankkiminen ja sen kertominen kansalaisille. Mutta tarvittaessa meidän toimittajien pitää säilyttää kriittinen ote. Emme saa muuttua viranomaisviestinnän jatkeeksi”, Holopainen sanoo.

Hän uskoo viranomaisten yrittävän painostaa journalisteja kuten Ukrainassa.

”On aivan selvää, että tällaisia tilanteita esiintyisi myös Suomessa. Jotain sellaistaahan oli jo korona-aikana.”

Holopainen kertoo erään viranomaisen vaatineen haastattelun yhteydessä STT:tä olemaan hiljaa siitä, että Suomen kansalaisella on aina oikeus poistua maasta.

”Sen jälkeen jokaisessa rajojen sulkua koskevassa jutussa STT kertoi, että kansalainen saa aina poistua maasta. Tämä oli vastauksemme vaikutusyritykseen.”

SOTA-AJAN VAIKUTUSYRITYKSIÄ VASTAAN Holopainen suosittelee toimituksille tiedon tankkausta. Niiden täytyy ymmärtää sekä sotimisen logiikka että tiedonsaantia ja julkaisua koskevat lait.

Toimitusten pitäisi myös tajuta, millaiset tiedot ja kuvat oikeasti uhkaavat sotilaiden tai siviilien henkeä. Journalisteilla on siis vapautensa vastapainona valtava vastuu.

”Mitä paremmin me toimittajat ymmärrämme esimerkiksi operaatioturvallisuutta, sitä vaikeampi meille on syöttää puuta heinää. Muuten ollaan tilanteessa, jossa ei voida kuin totella ja jossa viranomaiset ja poliitikot käytännössä päättävät, mitä me julkaisemme.”

Holopaisella on pandemian ajalta esimerkki myös journalistien hampaattomuudesta.

Sosiaali- ja terveysministeriön ohjeisti silloin vanhusten hoivakoteihin omaisten vierailukieltoja, jotka oikeusasiamies totesi myöhemmin laittomiksi.

”Me toimittajat olimme nukahtaneet täysin. Minäkin selitin vanhalle äidilleni, että vierailukielto on varmaan hyvää. Myöhemmin ajattelin sitten toisin. Olisi pitänyt alkujaankin kaivaa lakikirja käteen”, Holopainen sanoo.

Erja Yläjärvi korostaa kriiseissä riippumattomien viestintäroolia tiedon välittäjänä, mutta kyllä hänkin on pohtinut journalistien mahdollisuutta vallan vahtimiseen:

”Kysyt, miten suomalainen journalismi pystyisi säilyttämään kriittisen otteen viranomaisiin sodan aikana. Minä kysyn suoremmin, että pystyisikö se siihen ylipäätään sodan aikana. Se riippuu niin monesta asiasta.”

Yläjärvi luettelee kysymyksiä:

Miten viranomaisilta saisi tietoa sota-aikana, kun jo pandemian aikana tiedotustilaisuuksissa välillä estettiin jatkokysymykset?

Mikä olisi Ylen rooli – tulisiko siitä lähinnä tiedotuskanava?

Mikä olisi kaupallisen median omistajien tahtotila?

Kuinka viestintä talous kestäisi sota-aikana? Ukrainassahan iso osa journalismista on nyt ulkomaisen avun ja lahjoitusten varassa.

Päätoimittajien suoriutumista Yläjärvi ei lähde arvailemaan.

”Väitän, että jokaisen päätoimittajan resilienssi testataan vasta itse kriisissä. Sitä voi kuvitella, että toimii tietyllä tavalla, mutta ei sitä voi tietää varmaksi ennalta”, Yläjärvi sanoo.

Iso kysymys on tietenkin se, kuinka toimittajat osaavat pysyä roolissaan sodan aikana. Toimittaja on myös sotivan maan kansalainen. Kun hirveyksiä alkaa yhtäkkiä tapahtua ympärillä, hän järkyttyy muiden mukana. Isänmaallisuuden

JOURNALISTI 2 | 13. helmikuuta 2026 17

Erna Aalto haluaa luoda elokuvatuotantoihin turvallisen työkuulttuurin

Jaana Kivi, teksti • Marjaana Malkamäki, kuva

Pätkätöihin ja freelancereihin nojaava audiovisuaalisen alan työkuulttuuri tuo pulmia esihenkilötyöhön. Projektit ja ihmiset vaihtuvat jatkuvasti, ja opittuja asioita on vaikea viedä eteenpäin.

Elokuva- ja tv-tuottaja **Erna Aalto** oivalsi, ettei esihenkilö koskaan ole täydellinen, mutta jatkuvasti voi kehittyä. Viestinnän maisterin opinnot Jyväskylän yliopistossa ovat auttaneet Aaltoa näkemään, että työryhmissä monet ongelmat ovat viestinnällisiä.

”Av-alalla työ aloitetaan aina projektikohtaisesti alusta ja yhteisiä nimittäjiä on lopulta hyvin vähän. Prosesseja on vaikea kehittää tai olla mukana luomassa urakehitystä freelancereille”, Aalto sanoo.

Aalto on työskennellyt elokuva- ja tv-alalla lähes kaksikymmentä vuotta, joista suurimman osan tuottajana. Seitsemän viime vuotta hän on ollut esihenkilönä draamatuotannoissa.

Vastuualueissa voi olla ääneenlausumattomia ennakko-oletuksia, jotka hankaloittavat työtä. Tuotannoissa johtajuus jakautuu melko epämääräisesti eri roolien kesken: ohjaajan alla olevaan taiteelliseen vastuuseen ja käytännön tuotannolliseen vastuuseen, joka kuuluu tuottajalle.

Lisäksi tiimien vetäjät eli HOD:t (head of department) työskentelevät ohjaajan taiteellisen näkemyksen ja käytännön tuotannon ristipaineissa. Se on omiaan aiheuttamaan väärinymmärryksiä – etenkin jos edellisissä projekteissa on toimittu toisin, Aalto sanoo.

”Tuottaja voisi kutsua vastuuhenkilöt koolle ja pitää tuotannossa alkupalaverin. Keskustelussa rajataan ja selkeytetään eri osastojen ja tiimien vastuuta, että toimintamallit olisivat selkeät kaikille. Tämä toisi vakautta tuotantoon.”

Ongelmatilanteisiin olisi hyvä suhtautua ratkaisukeskeisesti eikä syyllistämällä. Sanoitetaan, että kaikkien työpanosta arvostetaan. Vaikka ajaisit tuotannossa vain auttoa, tulet silti nähdyksi osana yhteisöä.

”Viestintä on tärkeää, jotta resurssit saadaan käyttöön mahdollisimman tehokkaasti.”

Erna Aalto, tuottaja

ELOKUVA- JA TV-TUOTANTOIHIN tulee ihmisiä monenlaisista organisaatiokulttuureista ja alalla on hyvin erilaisia tapoja toimia.

Aallon mukaan projekteissa kuluu aina aikaa siihen, että tieto kulkee ihmisten kesken ja uudet toimintamallit saadaan toimimaan.

”Yksi on saattanut työskennellä vuosia aivan eri tavalla kuin toinen, ja projektien sisälle rakentuu näkymätön haaste asioiden yhteensovittamisesta. Tuotannossa on aina mukana erillisiä ryhmiä, tiimejä ja yksilöitä”, Aalto sanoo.

”Perustuksia vahvistava alkukeskustelu olisi hyödyllinen, jotta toimintamallit olisivat selkeät kaikille. Yhteinen keskustelu vastuista ja näkemyksistä toisi vakautta tuotantoon.”

Tämä on hänen mukaansa tuotannoissa erityisesti tuottajan vastuulla.

Aalto tietää, että tuottaja ei voi olla jokaisen alueen asiantuntija, vaan tarvitsee tietoa, jotta voi tunnistaa ongelmat ja löytää niihin ratkaisuja.

Suuressa draamatuotannossa saattaa olla sata ihmistä töissä, joista osa hyvin lyhyen aikaa. Tällöin Aallon mukaan korostuvat erityisesti tiimien vetäjien roolit. Heillä on vastuu sekä oman osastonsa työn organisoimisesta että taiteellisesta sisällöstä, esimerkiksi kuvauksesta. He ottavat kantaa resurssien, budjetin, taiteellisten vaatimusten ja aikataulun yhteensovittamiseen.

”HOD-työssä informaation tärkeys ja näkemysten avoin jakaminen korostuvat. Emme aina pääse keskustelemaan haasteista ja ongelmista sellaisella tavalla, että ne olisivat helpommin ratkaistavissa. Usein osastot toteuttavat työtään hyvin pitkään erillään toisistaan. Viestintä on tärkeää, jotta resurssit saadaan käyttöön mahdollisimman tehokkaasti”, Aalto sanoo.

KAIKKIA ONGELMIA EI silti voi ratkaista etukäteen. Vaikeita tuotantoja tulee, ja siksi Aallolle tärkeintä on pyrkiä rakentamaan tiimiin psykologisesti turvallinen ilmapiiri. Silloin ongelmista on helpompi keskustella ja etsiä niihin ratkaisuja.

Tuottaja ei kuitenkaan pysty rakentamaan yksin turvallista työyhteisöä, vaan siihen tarvitaan kaikkia työryhmän jäseniä.

Tuottajana olemisen on Aallolle elinikäistä oppimista.

”Olen alkanut tunnistamaan työhön liittyviä metatasoja, jotka piilevät rakenteissa suorittamisen alla. Nämä ilmiöt on hyvä havaita ja niiden toimivuutta on hyvä osata tarkastella ja kyseenalaistaa.” ●

Kokemus elokuva- ja tv-alan esihenkilötyöstä on osoittanut Erna Aallolle selvien vastuualueiden merkityksen tiimityössä.

Tekoälykuvitukset jakavat aikakauslehtien tekijöiden mielipiteitä – "Kuvittaminen on käsityötä"

Nina Erho, teksti • Tuomas Kärkkäinen, kuvitus • Kai Widell, kuvat

Naisurheilun kriisi, ärtymyksen tunne, temutuksen vaarat, unihäiriöt ja seurustelusuhde muistisairaansa kanssa. Kesädekkari 2025 ja **Silvia Hosseinin** essee kulttuurin, kirjallisuuden ja lukutaidon merkityksestä.

Esimerkiksi näiden aiheiden ja tekstien kuvituksissa A-lehtien ajankohtaislehdet *Apu*, *Apu Terveys*, *Aitio* ja *Image* ovat viime aikoina käyttäneet tekoälyä. Tekoälykuvituksen tunnistaa muun muassa tekstistä *Kuvituksen teossa on käytetty tekoälyä*, joka on jutun kuvakrediiteissä graafikon nimen perässä. Tekoälykuvituksia löytyy

sekä printtilehdistä että ajankohtaislehtien yhteisestä Apu360-sovelluksesta.

A-lehdet haluaa kertoa avoimesti tekoälyn käytöstä. Siksi merkintä voi tarkoittaa montaa erilaista käyttötapaa.

"Graafikko voi teettää tekoälyllä kuvituksen osan, jota muokkaa itse tai koko kuvan, joka käytetään sellaisenaan", A-lehtien ajan-

kohtaismedian johtava AD **Timo Tervoja** sanoo.

”Merkinnät voivat myös korostaa tekoälyn roolia liikaa. Joskus voisimme yhtä hyvin mainita, että kuvassa on käytetty Photoshopia.”

Tekoälyn käyttö kuvituksissa on yksi keinoista, joilla mediatalot yrittävät sopeutua tulovirran ja julkaisukanavien muutoksiin, ja se pitää vain hyväksyä, Tervoja sanoo. Hän on hyvin tietoinen tekoälyn varjopuolista.

”Tekoäly tuottaa helposti geneerisiä ja maneerisia kuvia. Sillä ei ole ihmiskuvittajan tajua näkökulmasta eikä henkilökohtaista kädenjälkeä. Se voi nopeuttaa työtä mutta ei tee mitään itsestään. Joskus promptaustyö menee hukkaan, kun se ei tuota käyttökelpoista kuvaa”, Tervoja sanoo.

Parhaiten tekoälykuvitus sopii Tervojan mielestä jatkokertomusten tapaisiin fiktivisiin teksteihin. Valokuvatyypistä kuvaa A-lehdet ei tekoälyllä tuota, jotta todelliset tilanteet ja tekoälyn luomukset eivät sekoituisi toisiinsa.

Journalistisista jutuista tekoälyä käytetään nyt yhtenä kuvitustapana niissä, joiden kuvitusvaihtoehdot olivat aiemmin graafikon tai kuvittajan kokonaan itse tekemä kuvitus, kuvatoimistokuva tai sen pohjalta tehty kuvitus. Ne ovat juttuja, joihin ei liity juttukeikkaa tai joiden aiheesta on vaikea saada valokuvaa. Esimerkki ovat ilmiötason terveysjutut, joihin ei liity henkilötarinaa.

”Olisihan se hienoa käyttää enemmän vain ihmisen tekemiä kuvituksia ja tilata enemmän freelancetyötä, mutta valintoja pitää tehdä. Satsaamme erityisesti reppareihin, maakuntajuttuihin, erilaisiin henkilöjuttuihin ja kansijuttuihin, joissa on meikkaajat, stailistit ja lavastajat”, Tervoja sanoo.

Hänestä on harmillista, että aikakauslehdille perinteisesti tärkeä ihmisen tekemä kuvitus on vähenemässä.

”Se on sopinut hyvin printtiin, mutta verkossa kuvan rooli on erilainen. Jos ajattelee aukeaman hienoa kuvitusta, jossa on paljon tutkittavaa, verkossa se voi hävitä täysin – se on liian pieni tai siinä on liikaa yksityiskohtia. Tämän vuoksi kuvittajienkin pitää miettiä tekemistään uudella tavalla.”

OTAVAMEDIAN AIKAKAUSLEHDET suhtautuvat tekoälykuvituksiin ainakin kahdella eri tavalla. Naistenmedian lehdet, joihin kuuluvat *Anna*, *Deko*, *Kotiliesi*, *Kotiliesi Käsityö*, *Viva* ja *Maalla*, käyttävät tekoälyä kuvitusten tekemisessä.

Olisihan se hienoa käyttää enemmän vain ihmisen tekemiä kuvituksia ja tilata enemmän freelancetyötä, mutta valintoja pitää tehdä.

Timo Tervoja, A-lehtien ajankohtaismedian johtava AD

”Tuotamme sen avulla esimerkiksi jatkokertomusten kuvituksia, taustakuvia ja vinjettityyliä kuvituksia. Kerromme tekoälyn käytöstä aina lukijalle tekstillä *Kuvitus on tuotettu tekoälyn avulla*”, ulkoasupäällikkö **Ville Koponen** kertoo.

Hän vastasi *Journalistille* sähköpostilla.

Suomen Kuvalehti ei julkaise tekoälyn tuotamaa kuvaa. Lehden graafikot voivat halutessaan käyttää tekoälyä kuvituksen ideoinnin tukena, mutta oikeasti näin ei tapahdu, koska tekoälyn ideat ovat todella geneerisiä, sanoo ulkoasupäällikkö **Laura Villi**.

Yksi syistä välttää tekoälykuvitusten käyttämistä on se, että *Suomen Kuvalehdessä* on myös uutiskuvaa.

”Jos meillä olisi myös tekoälykuvia, ideologiat eivät sopisi yhteen. Lukijan pitää voida luottaa siihen, että uutiskuvat ovat totta”, Villi sanoo.

”Olisi aika outoa, että meillä olisi tekoälyn tekemä kuvitus lehden kannessa esimerkiksi sotesta. Se ei vaan sovi tähän journalismigenreen kauhean helposti.”

Toinen syy tekoälykuvitusten karttami-

seen on ansaintalogiikka. SK ei tavoittele ensisijaisesti klikkejä ja mainosten näkymistä verkossa vaan tilaajia. Se kilpailee lukijoista kansainvälisten laatulehtien kanssa, jotka eivät käytä tekoälykuvituksia, Villi sanoo.

”Haluamme käyttää luovaa panosta siihen, mistä ihmiset haluavat maksaa. Näemme ihmisten tekemät kuvitukset kilpailuetuna.”

MYÖS SANOMAN Hyvän Terveiden ja ET Terveiden graafikot voivat käyttää tekoälyä ”sparauskaverina”, mutta tekoälyllä toteutettuja kuvituksia ei julkaista missään Sanoma Lifestylen lehdissä. Lehdet kuuluvat Sanoman aikakauslehtiin, joissa yhtiö panostaa erityisesti printtiversioihin.

”Printtiaikakauslehti on nykyajan luksustuote. Myös kuvitukset tuovat oman näkökulmansa artikkeliin, saavat käyttämään aikaa lehden äärellä ja nauttimaan siitä. Kuvitus ja teksti tuottavat yhdessä ’printin taikapölyn’, johon haluamme investoida”, vastaava päätoimittaja **Päivi Virkkunen** sanoo.

Virkkunen mukaan tekoälyn hyvä puoli on, että se on väsymätön sparrikaveri, ja sitä saa aina vaivata. Joskus se voi myös auttaa eteenpäin ideointijumista. Lopputuotteisiin Sanoma Lifestylen lehdissä kuitenkin halutaan muuta kuin ”sitä samaa geneeristä sisältöä, mitä pukkaa joka paikasta”.

”Printtituotteissamme lukijalle pitää jäädä joka ikisestä numerosta tunne, että lehti lunastaa hänen aikansa ja rahansa”, Virkkunen sanoo.

”Siksi haluamme, että lehden visuaalisuus on sen brändin ja lukijat hyvin tuntevien graafikoiden käsissä.”

Myös *Suomen Kuvalehti* ja Sanoman aikakauslehdet tarkkailevat kuvituksen kuluja. Pääosan juttujen kuvituksista tekevät nykyään niiden omat graafikot, Laura Villi ja Päivi Virkkunen sanovat.

”Kuvittaminen on käsityötä, jossa pitää ajatella tekstin sisältöä, mutta tai-teen tekemistä se ei ole. Siksi AD ja graafikot keskustelevat, paljonko kuvittamiseen käytetään aikaa”, Virkkunen sanoo.

KUVAT: KAI WIDELL

Helsingin Sanomien graafikko Boris Stefanov valokuvaa piirrostensa malliksi usein itseään. Tekoälyn tekemään referenssikuvaan hän turvautuu, kun piirrettävän hahmon pitää olla juuri tietynnäköinen tai asennossa, jossa itseään on vaikea kuvata.

"En ole mikään ihmisanatomian taituri, joten referensseistä on kovasti hyötyä", Stefanov sanoo.

Boris Stefanov tekee tekoälyllä itselleen piirrosmalleja

Helsingin Sanomien graafikko **Boris Stefanov** käyttää tekoälyä kuvittamisen apuna silloin, kun aiheesta on vaikea löytää muualta referenssikuvia malliksi omaan piirtämiseen. Kuvitusten ideat hän kehittää edelleen omassa "pääkopassaan".

Hän ei käytä tekoälyn tuottamia pikseleitä missään julkaistavissa kuvituksissa.

"Minusta ne eivät sovi laatulehteen, ellei kyse ole tekoälyn käytön esittelemisestä."

Stefanov valokuvaa piirrostensa malliksi usein itseään, joskus myös lapsiaan. Tekoälyn apuun hän turvautuu, kun piirrettävän hahmon pitää näkyä jostain tietystä kuvakulmasta tai perspektiivistä tietynlaisessa ympäristössä. Tekoälystä on apua myös, kun hahmolla pitää olla tietynlainen ruumiinrakenne, selkeät kasvopiirteet tai asento, jossa itseään on vaikea kuvata.

Viime vuosina Stefanov on käyttänyt tekoälyä apuna muun muassa kahden *Kuukausiliitteen* pitkän jutun kuvittamisessa. Vuonna 2024 julkaistu juttu käsittelee pakolaislasten outoa syndroomaa Ruotsissa ja vuonna 2023 julkaistu juttu kokaiinin salakuljettamista Suomeen.

Syndroomajuttua varten Stefanov loi tekoälyllä

lähikuvia nukkuvista lapsista. Kokaiinijuttua varten hän pyysi siltä kuvia ihmisistä lentokoneen matkustamossa, toisensa kadulla salamyhkäisesti kohtaavista henkilöistä sekä lentokentällä selin seisovista, jotain odottavista tullivirkailijoista.

"Juuri tällaisten löytäminen kuvapankista tai Google-kuvahauulla ei tuottanut tulosta. En ole mikään ihmisanatomian taituri, joten referensseistä on kovasti hyötyä", Stefanov sanoo.

Ideoinnissa en ole vielä kertaakaan kysynyt tekoälyltä, mitä se tekisi. Työn herkullisimpia osia on saada itse hyvä idis, jota lähteä toteuttamaan.

Boris Stefanov, Helsingin Sanomien graafikko

Ihmisen anatomia ja erityisesti kädet ovat tekoälyllekin ajoittain haaste. Kuviin ei enää toistuvasti tule kuusisormisia käsiä, mutta ihmisen asennot saattavat olla "tekoälykuvastomaisia".

"Sellaisten huomaamiseen silmä alkaa kuitenkin

kin harjaantua."

VIIME AIKONA STEFANOV on valmistellut *HS Visioon* animoitua kuvitusta. Siihen tulee lippua kantava kentauri, joka kävelee hölkkävauhtia. Kentauri on taruolento, joka on puoliksi ihminen ja puoliksi hevonen. Talousmaailmassa termi viittaa startup-yritykseen, joka on jo saavuttanut merkittävän säännöllisen vuosilaskutuksen.

E ensin Stefanov pyysi referenssiä Midjourney-ohjelmalta, mutta se tuotti koko ajan ihmishahmon hevosen selässä, ei taruolentoa.

"Sitten aloin tutkia visuaalisen alan sivustoilta perinteisen animaation kuvasarjoja, joissa on piirretty kentaurin asentoja ja tein niistä liikkuvan referenssin animaatio-ohjelmalla. Otin yhdestä paikasta liehuvan lipun, yhdestä paikasta ihmistorson ja yhdestä paikasta kentaurin kävelyä, mutta korvasin sen torson toisella. Nyt minulla on vielä koko oma piirtämishomma edessä."

Tekoälystä ei siis tällä kertaa ollut apua.

Stefanovin mielestä kuvittajan tähtihetki on, kun lukija saa saman ahaa-elämyksen, jonka kuvittaja on itse saanut tiivistäessään juttua kuvaan.

"Ideoinnissa en ole vielä kertaakaan kysynyt tekoälyltä, mitä se tekisi. Työn herkullisimpia osia on saada itse hyvä idis, jota lähteä toteuttamaan", Stefanov sanoo.

"Mielestäni tekoäly on työkalu, yksi pensselli lisää. Art direction, visio ja hyvä maku tulevat ihmiseltä."

Nina Erho

Lue tekoälyn käytöstä uutistoimituksissa s. 6–8

Journalistiikan työelämäprofessori lukuvuodelle 2026–2027

Tampereen yliopiston Informaatioteknologian ja viestinnän tiedekunnassa (ITC) on haettavana journalistiikan työelämäprofessorin tehtävä ajanjaksolle 1.8.2026–30.6.2027.

Haemme työelämäprofessoriksi omalla alallaan kokenutta journalistia. Asiantuntemus voi olla laajasti journalismin eri alueilta, kuten esimerkiksi:

- journalistin ammatin perusteiden muuntuminen teknologisoituneessa mediaympäristössä (kerrontatavat, lähdesuhteet ja -kritiikki, luovuus)
- journalisti tiedon tuottajana, etsijänä ja jalostajana (tutkiminen, syventäminen, analysoiminen, uusien merkitysten tuottaminen)
- journalismin yhteiskunnallinen rooli niin kansainvälisessä kuin paikallisessakin toimintaympäristössä (julkisen keskustelun ylläpitäminen, faktapohjaisen ja monipuolisen tiedon välittäminen, osallisuuden rakentaminen)

Journalistiikan työelämäprofessorin tehtävä edellyttää:

- käytännöllinen perehtyneisyys tehtäväalaa, mikä osoitetaan vahvoilla journalistisilla näytöillä
- kyky analysoida omaa ja toisten journalistista osaamista ja soveltaa sitä opetuksessa (suomen ja/tai englannin kielellä)
- vahvat yhteistyö-, esiintymis- ja vuorovaikutustaidot

Valinnassa painotetaan erityisesti työsuunnitelmaa, johon tulee sisältyä yksilöity opetussuunnitelma.

Hakuaika päättyy 6.3.2026 klo 23.59. Yliopiston <http://tuni.fi/toihin> -sivustolla avoimet työpaikat -osiossa löytyy tarkempaa tietoa tehtävän vaatimuksista, luonteesta ja palkasta sekä hakemuksessa vaadituista liitteistä.

Tehtävän sisältöä
koskevat tiedustelut:
Viestintätieteiden yksikön päälikkö
Marko Ala-Fossi,
marko.ala-fossi@tuni.fi,
040 190 4149

Hakuprosessia
koskevat tiedustelut:
HR-asiantuntija
Safija Chabbi,
safija.chabbi@tuni.fi

TUISKUN SÄÄTIÖN APURAHAT

Toimittaja Onni V. Tuiskun säätiö jakaa ensisijaisesti matka- ja virkistyskäyttöön tarkoitettuja apurahoja kaikille toimittajille ja lehtitalojen toimihenkilöille. Apurahaa voi hakea omaan kohteeseen tai virkistyslahjakorttia kotimaiseen, kestävän matkailun periaatteita noudattaen majoituskohteeseen. Hakemus täytetään säätiön verkkosivuilla, jossa on tarkemmat ohjeet ja kuvaus lomakohteista.

Hakuaika on **1. – 31. 3. 2026**.

Toimittajien on mainittava hakemuksessa, onko hän Nuorsuomalaisen Sanomalehtimiesyhdistyksen tai Suomalaisen Sanomalehtimiesliiton jäsen.

www.tuiskunsaatio.fi

ONNI V. TUISKUN SÄÄTIÖ

KUVAJOURNALISTIE KOPIOSTO-APURAHOJA HAETTAVANA

Apurahahaku alkaa 13. helmikuuta ja päättyy 6. maaliskuuta kello 16.

Jokesin Lehtikuvaajarahaston jakamia apurahoja myönnetään esimerkiksi kirja- ja näyttelyhankkeisiin, opintomatkoihin, ammatillisiin kursseihin ja konferensseihin osallistumiseen sekä alaa koskeviin tutkimuksiin.

Apurahaa hakevan kuvaajan Kopiosto-valtakirjan tulee olla luovutettu Journalistiliitolle tai hakijan oikeus Kopiosto-apurahiin on hakemuksessa perusteltava ammatillisella työhistorialla. Apurahoja ei myönnetä laitehankintoihin, työmatkoihin tai opiskelijoille.

Apurahahakemus tehdään Jokesin sähköiseen apurahajärjestelmään. Hakemus on allekirjoitettava määräaikaan mennessä pankkitunnuksilla.

Lue koko apurahailmoitus: <https://www.jokes-saatio.fi/nyt-haettavat-apurahat/>

Journalistisen kulttuurin edistämissäätiö sr

UUDEN SUOMETTAREN SÄÄTIÖN APURAHAT

Uuden Suomettaren Säätiö tukee suomenkielisen median journalistien yleisen ja ammatillisen sivistyksen lisäämistä myöntämällä apurahoja ensisijaisesti opintomatkoihin, kursseihin ja muuhun täydennyskoulutukseen. Lisäksi säätiö kannustaa alan opiskelijoita pienehköin pro gradu -stipendein.

Säätiön hallitukselle osoitetun apurahahakemuksen (pdf) voi ladata osoitteesta www.ussaatio.fi. Hakemuksen liitteeksi pyydetään lisäämään lyhyt vapaamuotoinen hakemusliite.

Hakemuslomake liitteineen tulee lähettää **31.3.2026** mennessä sähköpostitse hakemukset@ussaatio.fi. Lisätietoja antaa säätiön asiamies Annukka Åstrand, info@ussaatio.fi.

Hankkeen toteututtua apurahan saajan tulee antaa säätiön hallitukselle kertomus apurahan käytöstä osoitteeseen raportit@ussaatio.fi.

Petra Partanen-Sainio toivoo tietoisuustaitoja journalistille

Nina Erho, teksti • Samuli Ikäheimo, kuva

Joulukuisena aamupäivänä helsinkiläisen Haaga-Helia ammattikorkeakoulun luokassa 5001 on aivan hiljaista lukuun ottamatta **Petra Partanen-Sainion** ääntä.

”Istu mahdollisimman mukavasti, ehkä niin, että jalkapohjat ovat tukevasti maassa. Voit sulkea silmät tai jos se ei tunnu mukavalta, kohdista katse alaviistoon johonkin pisteeseen, joka ei liiku. Hengitä syvään pari kertaa...”, Partanen-Sainio sanoo.

”Sun ainoa tehtävä on havainnoida, ei muuttaa mitään.”

Kyseessä on tietoisuustaitojen työpaja, jonka journalismin opiskelija Partanen-Sainio suunnittelei ja toteutti osana opinnäytetyötään. Työpajaan osallistui seitsemän opiskelijakollegaa. Partanen-Sainio esitteli heille tietoisuustaitoja ja teetti harjoituksia.

Opinnäytetyön idea alkoi itää jo opiskelujen alkuvaiheessa, Partanen-Sainio sanoo *Journalistin* haastattelussa.

”Joka kurssilla puhuttiin journalistin työn riskeistä, kuormittavuudesta ja epävarmuudesta mutta ei juuri siitä, mitä voi tehdä, että niitä jaksaa.”

Partanen-Sainio osasi kiinnittää asiaan huomiota, koska on opiskellut tietoisuustaitoja osana aiempaa sosionomin koulutustaan ja yin-joogaohjaajan koulutustaan.

Syksyllä 2024 Partanen-Sainio osallistui valinnaisissa opinnoissa kansainväliselle yhteistyökurssille journalismin ja journalistien resilienssistä. Resilienssi tarkoittaa kykyä selviytyä muutoksista ja kriiseistä.

Kurssilla käsiteltiin muun muassa häirinnästä selviytymistä, työn ja vapaa-ajan rajaamista ja journalismin tulevaisuutta. Partanen-Sainio jäi kaipaamaan kokonaisvaltaista puhetta journalistin omasta henkisestä hyvinvoinnista.

”Kun juttelin siitä opettaja **Laura Kettusen** kanssa, hän ehdotti aiheesta opinnäytetyötä.”

PARTANEN-SAINION OPINNÄYTETYÖN otsikko on *Tietoisuustaidot journalistin resilienssin tukena*. Työpajakonseptin taustaksi hän keräsi paljon tutkimustietoa tietoisuustaidoista ja niiden hyödyistä.

Partanen-Sainion mukaan tietoisuustaitojen harjoittelu helpottaa tunteiden säätelyä sekä auttaa suhtautumaan itseensä ja toisiin hyväksyvästi, erottamaan ajatukset ja tunteet toisistaan ja keskittymään. Harjoitukset auttavat myös laske-

maan verenpainetta ja stressihormonien pitoisuuksia veressä.

Työpajassaan Partanen-Sainio teetti ”mindfulness-harjoituksia”. Niissä huomio suunnataan kehon tuntemuksiin, hengitykseen, ajatuksiin, tunteisiin ja ympäristön tapahtumiin puuttumatta niihin mitenkään. Hänen mukaansa mindfulness mainitaan resilienssiä käsittelevässä kirjallisuudessa usein sen kohentamisen keinona.

Tietoisuustaitojen käytöstä ja opettamisesta löytyi tutkimusta esimerkiksi sairaanhoitajien,

poliisien ja pelastajien osalta, mutta journalistien ja journalismin opiskelijoita koskevat tutkimukset olivat harvassa. Se tuntui oudolta.

”Kun jotain tapahtuu, paikalla ovat ensimmäisten joukossa myös toimittajat”, Partanen-Sainio sanoo.

PARTANEN-SAINIO OPISKELEE journalismia nyt kolmatta vuotta. Samaan aikaan hän työskentelee Lahden työllisyyspalveluissa. Uuden ammatin Partanen-Sainio päätti hankkia, koska joutui

”Jooga on minulle tärkeä tietoisuustaitoharjoitus, joka auttaa ylläpitämään kehon ja mielen yhteyttä myös maton ulkopuolella”, Petra Partanen-Sainio sanoo. ”Jo pelkästään se, että asetun matolleni, auttaa laskemaan kierroksia.” Hän joogaa lahtelaisessa Yogarocks-studiossa.

aiemmassa toimenkuvassaan puhumaan paljon eikä ääni kestänyt sitä. Journalistiksi veti kiinnostus kirjoittamiseen ja halu vaikuttaa asioihin enemmän kuin mitä pystyy asiakastyössä yksittäisten ihmisten kanssa.

”Monesti toivon, että päättäjät ymmärtäisivät paremmin, mitä kaikkea yhden ihmisen elämässä voi olla. Journalistina voisin paremmin tuoda esiin ihmisten tarinoiden moninaisuutta”, Partanen-Sainio sanoo.

Tulevaisuudessa hän toivoo voivansa käyttää eri ammattiosaamisiaan yhdessä.

Partanen-Sainio uskoo, että tietoisuustaidot auttaisivat journalisteja esimerkiksi palautumaan työstä ja parantamaan läsnäolon tuntua ja vuorovaikutusta haastattelutilanteissa. Kun taitoja harjoittelee säännöllisesti, niitä on helpompi käyttää myös erityisissä kriisihetkissä.

Toisaalta Partanen-Sainio tietää, että se on helpommin sanottu kuin tehty.

”Minulla oli työpajassakin esillä lausahdus, että meditoi 20 minuuttia päivässä, mutta jos olet liian kiireinen siihen, meditoi tunti”, Partanen-Sainio sanoo.

”Itselleni esimerkiksi älykellon muistutus mindfulness-hetkestä on hyvä, mutta jos töissä ei pysty juuri silloin pitämään taukoa, se unohtuu. Toisaalta käyn säännöllisesti joogassa, missä tietoinen oleminen on osa harjoitusta.”

Tietoisuus ja huolehtiminen omaan hyvinvointiin vaikuttavista asioista on erityisen tärkeää journalismin tapaisissa ammateissa, Partanen-Sainio sanoo.

”Kun tekee töitä intohimopohjalta, palautumis- ja rauhoittumisvajetta ei välttämättä havaitse. Toisaalta journalistin tärkein työväline on hän itse. Jos siitä ei pidä huolta, työtä ei voi tehdä.”

TYÖPAJANSA PÄÄTTEEKSI Partanen-Sainio teki osallistujille kyselyn siitä, mikä sai heidät tulemaan työpajaan ja oppivatko he siellä uutta.

”He kertoivat oivaltaneensa esimerkiksi, miten omaa resilienssiään voi parantaa”, Partanen-Sainio sanoo.

Myös *Journalistin* haastattelemat osallistujat pitivät työpajan antia hyödyllisenä.

”Voisin hyödyntää taitoja esimerkiksi tilanteissa, jossa työkuormaa kertyy ja on samaan aikaan monta rautaa tulella. Helposti sitä vain paahtaa ja paahtaa, vaikka pysähtyminen hetkeksi hengittelemään tasapainottaisi tilannetta ja auttaisi työtä sujumaan”, sanoo **Kristiina Antell**.

”Kun hyppii koko päivän aiheesta toiseen, ennen haastattelua voisi olla hyvä rauhoittua”, **Eemeli Mattila** sanoo. ●

KOKEILE MINDFULNESS-HARJOITUSTA

Kehoskannaus

Harjoitus auttaa vahvistamaan mielen ja kehon yhteyttä ja omia rajoja. Se auttaa pysähtymään ja kuuntelemaan, mitä keho kertoo. Se on myös irti päästämisen harjoitus, jossa opetellaan siirtämään huomio mahdollisista epämiellyttävistä tunteista eteenpäin.

1. Istu mukavasti, ehkä jalkapohjat tukevasti maassa. Sulje silmät tai kohdista katse alaviistoon pisteeseen, joka ei liiku. Hengitä pari kertaa syvään. Voit hengittää nenän kautta tai huokaista ulos suun kautta.
2. Palauta hengitys normaalksi ja siirrä huomio kehon tunteisiin. Tehtäväsi on havainnoida niitä, ei muuttaa mitään. Huomioi mahdollinen epämiellyttävä kipu, mutta yritä sitten siirtyä harjoituksen seuraavaan kohtaan.
3. Kiinnitä huomio jalkapohjiin: miltä ne tuntuvat? Ovatko varpaat lämpimät vai kylmät? Siirrä huomio sääriin, polviin ja reisiin. Istutko tukevasti vai tuolin reunalla, ovatko reidet ilmassa? Siirrä huomio vatsaan. Miten se liikkuu hengityksen tahdissa, miltä rintakehä tuntuu hengittäessä? Käy samaan tapaan läpi tunteet ja aistimukset selässä, käsissä, sormissa, käsivarsissa, hartioissa, niskassa, kasvoissa ja korvissa. Mitä kuulet?
4. Vie huomio takaisin hengitykseen, hengitä syvään sisään ja ulos.
5. Kun tunnet olevasi valmis, avaa silmät.

Hengitysmeditaatio

Tietoinen hengittäminen auttaa laskemaan stressiä ja verenpainetta, mikä voi tuoda rauhallisemman olon. Jo muutama tietoinen hengitys auttaa palauttamaan huomion muusta tähän hetkeen. Harjoituksen ydin on opetella päästämään irti ajatuksista sen sijaan, että on niiden vietävänä.

1. Istu mukavasti. Sulje silmät tai kohdista katse alaviistoon pisteeseen, joka ei liiku.
2. Hengitä pari kertaa rauhallisesti sisään ja ulos. Huomioi, miltä hengittäminen tuntuu, miltä ilma tuntuu sieraimissa, miten kehon eri osat liikkuvat hengityksen tahdissa.
3. Kun huomiosi liukuu pois hengityksestä, huomioi se lempeästi ja palauta huomio hengitykseen. Miltä ilma tuntuu sieraimissa, miten keho liikkuu hengityksen tahdissa...
4. Päästä irti hengityksen tarkkailusta, palauta huomio tilaan, jossa olet ja avaa silmät.

Kuvaukset on tiivistetty Petra Partanen-Sainion tietoisuustaitotyöpajan mindfulness-harjoituksista.

Konsten att behålla kritisk distans även då du bastat med politiker

Marcus Floman, text • Meeri Utti, foto

”Fördömer ni det som skedde i Venezuela?” frågar en journalist om USA:s attack och kidnappningen av president **Nicolás Maduro**.

”Tack så mycket – kiitos”, svarar utrikesminister **Elina Valtonen** (Saml) undvikande och avslutar hastigt presskonferensen som hålls i rikssalen i riksdagshuset.

Det är **Jenna Emtö**, en av Svenska Yles politikreportrar, som ställer frågan 8 januari.

Journalisten träffar Emtö och politikreporterkollegan **Bille Sirén** från *Hufvudstadsbladet* för att prata om relationen mellan politiker och journalister.

”Att man står och duschar och helt plötsligt kan en minister stå där och tvätta håret – vad pratar man om då?”

Jenna Emtö, Svenska Yles politikreporter

Emtö och Sirén har varit ackrediterade i riksdagen sedan september 2024. I Lilla parlamentets cafeteria är det tyst på grund av riksdagens julpaus.

Tystnad, ja. Varför finländska politiker varit så tysta och försiktiga i kommentarer om **Trump** funderade Jenna Emtö på under jullovet. Därav frågan till Valtonen.

Men hur hamnade Emtö där hon är idag?

”Politik kändes som det naturliga valet. Jag är statsvetare och har alltid varit samhällsintresserad.”

Emtö jobbade på olika redaktioner på Svenska Yle i några år, sedan var det dags att specialisera sig.

Bille Sirén hade i sin tur jobbat fem år som reporter på *Hbl*s nyhetsdesk innan han blev politikreporter.

”Jag gillade att jobba vid nyhetsdesken men ville testa något nytt. Politiken är i omvälvning just nu – det är intressant,” säger Sirén.

POLITIKREPORTRAR BEHÖVER nätverk och källor för att klara av jobbet. Då är riksdagen nyckelplatsen för intervjuer och informella samtal.

Hur bygger ni kontaktnät samtidigt som ni håller kritiskt avstånd till politiker?

”Det går ganska naturligt att bygga kontakter och nätverk då jag återkommande har kontakt med samma personer,” säger Emtö.

Hon har inte upplevt det svårt att hålla distans till källor. Den lättsamma samtalstonen på en social tillställning byts hastigt då alla klär på sig yrkesrollerna inför en intervju.

”En del av mina frågor svarar de på medan de inte svarar på andra.”

Sirén tycker att balansgången är intressant.

”Människorna här säger i vissa fall helt andra saker åt mig då bandspelaren är påkopplad, men då bandspelaren är avstängd kan jag få höra vad som sker i kulisserna.”

Han kommer plötsligt ihåg ett exempel där gränsen mellan fritid och arbete blev tydlig. Strax före skandalen med rasistiska bilder råkade Sirén luncha vid samma bord som den sannfinländska riksdagsledamoten **Juho Eerola**. Det var inte svårt att välja samtalsämne då de båda delar intresset för fotboll – lägg till att Siréns pappa, liksom Eerola, kommer från KTP:s hemstad Kotka.

”Jag satt mitt emot Eerola för det fanns inga andra lediga platser i lunchrestaurangen. Där satt vi en vecka före rasismhärvan och pratade om

KTP – det var alldeles trevligt. En vecka senare gör Eerola bort sig med bilderna.”

Intervjuade du honom om bilderna?

”Jag stod där med de andra journalisterna på Sannfinländarnas presskonferens. Men inte fanns det någon förväntan från Eerola att jag skulle behandla honom annorlunda, det är klart att jag som journalist utkräver ansvar”, säger Sirén.

BASTUBAD INOM POLITIKEN har långa anor i Finland. Också politikreportrarna har under åren badat bastu med politiker.

Emtö har varit selektiv då hon inbjudits att bada bastu med politiker.

”Jag tycker att det är lite märkligt. Vi är säkert ett av få länder i världen som har en sådan här badtradition.”

Jenna Emtö och Bille Sirén hör till de nyaste tillskotten av politikreportrar i riksdagen. Att det är låg tröskel att ta kontakt med politiker förvånade dem i början.

Då Emtö blev inbjuden på bastukväll av riksdagens kvinnonätverk ledde det till en livlig diskussion på redaktionen.

”Många på redaktionen tyckte det var absurt att man sitter och umgås i bastun. Att man står och duschar och helt plötsligt kan en minister stå där och tvätta håret – vad pratar man om då?” säger Emtö.

Sirén ställde sig också till en början tveksam till kutymen att umgås privat med politiker.

”Det som gör att det känns konstigt är att de som sitter på makten sitter i samma privata sfär med dem som ska granska makten.”

Trots skepsisen tänker Sirén tacka ja om han får en inbjudan.

”Med tanke på mitt uppdrag är det bättre att jag deltar än att jag inte gör det. Jag tänker ändå

fortsätta skriva kritiskt om makthavare trots att jag badat bastu med dem.”

Sirén tar också upp traditionen där statsministern bjuder politikreportrar på sommarfest.

”Inte skriver vi någon juttu från den festen. Jag vet inte hur det här påverkar oss journalister. Men mjuk makt är det helt klart. Om du inte besöker festen går du kanske miste om viktig information”, säger Sirén.

Precis innan vi ska gå tillägger Jenna Emtö att hon till slut tackade ja till att bada i riksdagens berömda bastu.

”Jag kände att jag måste väl det för alla andra är där. Det var fullt hus, många politiker och en bred uppslutning av journalister. Jag fick höra mycket som var nytt för mig. Det finns ett värde i att träffa politiker i sådana sammanhang.” ●

Jenna Emtö och Bille Sirén

- **Jenna Emtö**, politikreporter, Svenska Yle
- Bor i Helsingfors, född i Helsingfors, bött stora delar av livet utomlands, studerat statsvetenskap i Sverige
- **Bille Sirén**, politikreporter, Hufvudstadsbladet
- Bor i Helsingfors, född och uppvuxen i Lovisa, studerat journalistik i Sverige

20 svenskspråkiga journalister och fotografer ackrediterade i riksdagen

- Av ca 200 journalister och fotografer som är ackrediterade i riksdagen representerar 20 svenskspråkiga medier.
- Svenska Yle: 10 journalister, Hbl: fem journalister och två fotografer, Vasabladet: två journalister, Arbetarbladet: en journalist. (källa: Riksdagens medietjänst)

Topeliusprisvinnaren Marianne Sundholm: "Jag är jätteintresserad av min publik"

Hanna Nordenswan, text ●
Heli Saarela, foto

När Marianne Sundholm, 44, började sin journalistkarriär funderade man på Hufvudstadsbladets redaktion huruvida webbsidan borde ha ett nyhetsflöde. Snart diskuterades det hur mycket som skulle publiceras på sociala medier. Nu står branschen inför stora frågor gällande artificiell intelligens. Årets Topeliusprisvinnare har valt att fördomsfritt testa de nya plattformarna och metoderna.

"Jag kom in i journalistiken just i det skedet när det var helt kritiskt. Privat har jag gått med i det där ganska fort och ganska aningslöst till en början, men sen har jag sett mer och mer nytta. Journalistik handlar om människor och sociala medier är i grunden – om du använder dem rätt – just sociala, du har möjlighet att ha kontakt med människor."

Under sina tio år på Svenska Yle startade Sundholm podden *Politiken*. Sedan hon för ett år sedan återvände till *Hbl* har hon startat podd även här – *Veckan*. Bägge poddarnas grundidé är att på ett begripligt sätt gå igenom aktuella ämnen.

"Det finns en bild av att folk inte skulle vara intresserade av politik och samhällsfrågor och det är bara inte sant. Det handlar ju om tilltal och hur du når ut till folk."

I JURYN S MOTIVERING TILL Topeliuspriset framhävs Marianne Sundholms förmåga att förklara och sammanfatta komplicerade ämnen på ett tydligt sätt. Hennes fokus har länge varit både politik- och klimatnyheter – en tung kombination.

Sundholm förstår behovet att skydda sig från det ständiga nyhetsflödet, som stundvis kan kännas överväldigande. Samtidigt gör det henne arg att det finns människor som i självhjälpsens namn vägrar läsa nyheter.

"Det talas mycket om nyhetsund-

vikare. Jag tycker inte att man får göra så som vuxen människa. Du har ett ansvar att hålla dig informerad om vad som pågår i samhället omkring dig. Den individualismen orkar jag inte alls med."

Själv balanserar Sundholm upp nyhetsvärlden med trädgårdsarbete och stickning. Men hon stänger aldrig av flödet.

"Många stänger ju av sina aviseringar när de har semester. Jag gör inte det, det är ett sätt för mig att hantera nyheterna. Att göra själv."

Här finns också roten till varför Sundholm ville bli journalist. Behovet att förstå världen och förklara den. Som barn bodde Sundholms familj i många olika länder på grund av pappans jobb. Perioder i USA, Brasilien, Kanada och Luxemburg öppnade ögonen för världen och intresset har inte minskat.

Och publiken finns med i telefonen. Sundholm frågar ofta sina följare vad de vill läsa om och vad hon

borde fråga beslutsfattare.

"Som journalist så är jag jätteintresserad av min publik. Det talas så mycket i kritiska ord om jakten på klick, men jag tycker inte att man sköter sitt jobb om man inte jagar klick. Om du inte är intresserad av att din journalistik ska nå ut till möjligast största publik, varför jobbar du med det då? Det är därför jag har varit intresserad av alla de här olika plattformarna."

MEDIEBRANSCHEN HAR varit i ständig förändring sedan Marianne Sundholm steg in i den. Hon tycker att mediehus kunde ta inspiration av sticknings-influencer. Som hängiven stickare har Sundholm höga krav på vilka stickfluencers hon själv följer.

"Det finns en massa hemska akryltröjor i butikerna och så vill man ha något mer äkta."

Akryltröjorna är som det "slask" AI skapar. Journalister måste sälja

bra stickmönster som publiken kan sticka ylletröjor från.

"Jag är jättenoga med att jag inte ger mönstren jag köper gratis åt någon annan utan jag säger att du ska köpa dem direkt av influenceren. Hon är duktig. Hon kan sin sak. Och när du sticker med hennes mönster kommer du få en tröja som ser ut som det du förväntar dig. Och de här influencerarna är bra på att nå ut och de har prissatt rätt."

MARIANNE SUNDHOLM HAR under sin karriär varit Nordenkorrespondent, hon har blivit bekant med riksdagens korridorer, poddat och förklarat i tv. Nu är hennes titel allmänreporter på *Hbl* och hon vet precis vad hon inte vill göra i framtiden.

"Jag vill aldrig jobba på grävredaktion. Jag är nyhetsjournalist. Man ska aldrig säga aldrig och så vidare, men jag påstår att jag aldrig kommer att göra något annat. Det är det här jag vill göra." ●

På sina sociala medier frågar Marianne Sundholm ofta sina följare vad de vill läsa om. "Blir det för mycket stickning? Är ni trötta på mina uppdateringar om zucchini? Vill ni läsa om vad som händer i Iran? Folk är sådär att vi vill ha allt!" Här är hon klädd i egenstickad halsduk.

Visa oss vapnen, Försvarsmakten

Visst ska delar av Försvarsmakten vara hemlig, till exempel underrättelseverksamheten. Att illasinnade makter inte vet allt om oss ger beredskapsfördelar.

Men allt inom Försvarsmakten ska inte vara hemligt, tvärtom ska stora delar kunna diskuteras öppet.

Med vissa undantag är det inte så i dag. Som rätt nyligen då vi fick höra om okända drönare som ska ha dykt upp under en övning.

Beväringar som deltog ska ha behövt ta till flykten.

Försvarsmakten kunde inte ge några svar och än i dag är det oklart ifall drönarna var en del av övningen, eller inte.

PÅ EN UTBILDNING JAG gick i Köpenhamn i höstas blev det tydligt att andra nordiska journalister lever ett enklare liv.

En norsk talare hade fått intervjuer med jaktplanspiloter, och under kursen fick vi gå ombord på svenska försvarets ytstridsfartyg (Visbykorvetten) för att se var robotar och torpeder skjuts ut.

Jag hoppas också få prata med de som flyger våra nya F35-plan.

Och när Finlands nya Pohjanmaa-korvetter presenteras hoppas jag på en uttömmande rundtur.

Återstår att se om det blir möjligt.

Här verkar ju Försvarsmakten ännu tro att fienden spionerar på oss genom att läsa våra tidningar, vilket är struntprat.

Finlands försvarsbudget uppgår till drygt sju miljarder euro. Det är mer än tusen euro per invånare och år, och summan ska dubblas till år 2035.

Då alla andra sektorer måste spara vill åtminstone jag veta exakt hur vårt land blir säkrare med de här pengarna.

Det är ju så med försvarsförmågan, att den kan prövas

på riktigt bara i krig. Men journalister borde bjudas in till en ärlig diskussion om saken, och inte avvisas.

Man kunde nästan tro att Försvarsmakten har något att dölja, även om det är mer troligt att bristande mediestrategier ligger bakom.

Jag fick till exempel ingen chans när jag i fjol ville testa nya Natokaliberns gevär – för att på ett konkret sätt förklara skillnaden mot dagens mer grovkalibriga stormgevär, som ska pensioneras.

Man kunde nästan tro att Försvarsmakten har något att dölja, även om det är mer troligt att bristande mediestrategier ligger bakom.

NU ÄR VI NATOMEDLEM och nu borde våra militärer börja ge svar också på svåra frågor.

Börja gärna med att visa oss de nyinköpta israeliska luftvärnsmissilerna och berätta ifall de ska skydda våra städer eller bara militära skyddsobjekt.

För också journalister värnar om rikets säkerhet.

Det är inte samma sak som att värna om Försvarsmaktens säkerhet. ●

Marcus Lillkvist ● Skribenten jobbar på Svenska Yles samhällsredaktion.

MEDIENYTT

Svenska Yle satsar i år på färre men mer bearbetade sommarprat

Det blir färre sommarprat på Svenska Yle i sommar, men de ska vara mer genomarbetade än tidigare och hålla ännu högre kvalitet. Det berättar ansvariga producenten **Annika Löfgren**.

Det blir också andra förändringar kring programmet. Största delen av innehållet och arbetet kring publiceringen ska göras inhouse – istället för av produktionsbolaget Parad Media som producerat programmet sedan 2018.

I praktiken innebär det att sommarpratarna nu coachas av fyra redaktörer som är anställda av Svenska Yle och av två som gör det på uppdrag för Svenska Yle. Parad Media ska sköta inspelning, teknik och klipp.

Samarbetet mellan Parad och Yle är fortfarande jättebra, säger Annika Löfgren.

"Nu blir fördelningen tydligare och vi kan utnyttja våra egna kompetenser. Sommarpratet kräver mycket arbete och den här arbetsfördelningen förklarar också spridningen av innehållet i våra olika kanaler", säger hon.

Hur stor minskningen blir i antalet sommarprat är ännu inte bestämt, men de ska bli färre. I fjol var de 35.

"Vi vill satsa mer på varje prat", säger Löfgren.

Programmets producent, **Fredrika Lindholm**, på Svenska Yle ser fram emot uppdraget.

"Jag känner mig både ärad och mycket ivrig att få hålla i detta", säger Lindholm.

FÖR PARAD MEDIA INNEBÄR förändringen att en inkomstkälla minskar. Samtidigt har produktionen av sommarpratet varit svår att resursera och krävt stora mängder koordinering och planering.

"Det är klart att det påverkar vår omsättning men vad det får för följd för vårt resultat vågar jag inte säga", säger **Henrik Lindberg**, ansvarig producent på bolaget.

Han konstaterar att förändringen i upplägget inte innehåller någon dramatik.

"Alla produktioner som är kontinuerliga är superbra för produktionsbolag eftersom de gör det lättare att planera verksamheten. Just den här produktionen har ändå varit en utmaning."

Lina Laurent

FOKUS

Pauliina Grönholm keikkailee kouluarjessa

Nina Erho, teksti • Marjaana Malkamäki, kuva

Opettaja-lehden toimittaja **Pauliina Grönholm** meni joulukuussa Helsingistä Mänttään haastattelemaan lukion matematiikan, fysiikan ja kemian opettajaa **Petri Kymäläistä**. Haastattelun aikana opiskelijat tekivät valinnaisen fysiikan tehtäviä.

”Tunti sopi juttuuni hyvin, koska etenkin valinnaisia aineita on vaikea järjestää pienillä oppilasmäärillä”, Grönholm sanoo.

Grönholmin juttu käsittelee sitä, miten maaseudun pienten lukioiden aineenopettajille riittää jatkossa töitä. Oppilasmääriä painavat alhainen syntyvyys, kaupungistuminen ja se, että kansainvälisille opiskelijoille on tulossa lukukausimaksut.

Grönholmia harmittaa, että kouluja koskeva julkinen keskustelu takertuu usein yksityiskohtiin ja pieniin epäkohtiin. Hänelle itselleen on tärkeää yhdistää ”iso kuva” ja arjen konkretia. Jälkimmäisen perässä hän vieraili kouluilla jo aiemmassa työssään *Hesarin* toimittajana.

”Monessa koulussa on asiat hyvin ja tavallista arkea.” •

Opettajien ammattilehden toimittaja Pauliina Grönholm vieraili Mäntän lukiossa Petri Kymäläisen tunnilla. ”Monelle tulee opettajasta mieleen peruskoulun opettaja, mutta tämä on valtava ala. On lukiota, varhaiskasvatusta, yliopistoa, taiteen perusopetusta...”, Grönholm sanoo.

Heli Hämäläinen • Kirjoittaja on journalistiseen kirjoittamiseen ja kielenhuoltoon erikoistunut kirjoitusviestinnän opettaja Jyväskylän yliopistossa.

Virkerakenteita saa ja kannattaa yksinkertaistaa

Journalismissa huomioni on viime aikoina kiinnittänyt eräs toistuva virkerakenne. Se näyttää tältä: *Rahan nälkä, se ajoi Emman hänen omien sanojensa mukaan Onlyfansin maailmaan.*

Tässä virkerakenteessa subjekti esiintyy ikään kuin kahdesti. Virke alkaa subjektimaisella aiheen maininnalla, joka on erotettu pilkulla varsinaisesta lauseesta. Siinä taas subjektina on demonstratiivipronomini, tyyppillisimmin *se* tai *ne*.

Rakenne on peräisin puhutusta kielestä ja nimenomaan puheista. Niissä on tarpeen korostaa aihetta tällaisin tyylikeinoin, jotta kuulijat hahmottaisivat, mistä on kyse. Erityisten ilmausten lausuminen erillään muista antaa niille tilaa.

Kirjoitetussa kielessä tällainen tyylikeino tuntuu hieppomaiselta. Puhetta kuunneltaessa ei ehdi palata yksittäisiin sanoihin, mutta kirjoitettua tekstiä lukiessa voi. Taitavasti valitut sanat pysäyttävät ja panevat ajattelemaan, vaikka ne aloittaisivat ihan tavallisen

subjekti-predikaatti-virkkeen (*rahan nälkä ajoi Emman Onlyfansin maailmaan*).

Journalismissa tämä rakenne alkaa usein iskusta ja toimii väliotsikon tapaan tulkinnan avaimena. Sellaisessa tilanteessa tyylikeinon käyttö tuntuu perustellulta.

Hankalampaa on hahmottaa virkerakenne, jossa luetellaan tunnelman luomiseksi monia asioita ja kerrotaan vasta sitten, mihin ne liittyvät. *Ranskan loisteliaat kirkot ja palatsit, pursuilevat katukirpputorit, ne Elost kiehtovat eniten.* Lause saa pohtimaan, voisiko sittenkin aloittaa pääasialla. Olisiko kovin paljon tylsämpää kirjoittaa *Elost kiehtovat eniten Ranskan loisteliaat kirkot --?*

Jos virkerakenne on muutenkin monimutkainen, kirjoittajalle haluaisi ehdottaa edes pientä kevennystä. Seuraavasta karsisin yhden pilkun ja pronominin: *Hylätyksi tulemisen pelko kulkee elämän matkassa mukana, ja aina kun kyseessä on läheinen ihmissuhde, niin silloin yksin jääminen, se osuu kyllä ihan ytimiin asti.* •

TUTKITTUA

Julkinen keskustelu terveydestä törmää jyrkkään vastakkainasetteluun

Tunteita herättävistä terveysaiheista on hankalaa käydä julkista keskustelua. Vaihtoehtoisesti ajattelevat suljetaan herkästi keskustelun ulkopuolelle.

Näin arvioivat Tampereen yliopiston viestinnän tutkijat **Maarit Mäkinen** ja **Mari Pienimäki**. Viime vuonna *Kulttuurintutkimus*-lehdessä julkaistussa artikkelissaan he analysoivat inklusiivisuuteen liittyviä haasteita vaikeissa terveysaiheista koskeissa keskusteluissa.

Tutkimusta varten haastateltiin kymmentä valtavirran ulkopuolelle asettuvaa terveysvaikuttajaa. Tutkijat kiinnittivät huomiota etenkin CAM-hoitoja eli täydentäviä ja vaihtoehtoisia hoitoja ja koronapandemiaa koskevaan julkiseen keskusteluun ja sen esteisiin.

Suomi kuuluu korkean luottamuksen maihin, joissa kansa pitää yhteiskuntaa ja mediaa arvossa. Suomella on kuitenkin heikkoutensa tässä viiteryhmissä. Julkisesta keskustelusta puuttuu vuoropuhelu, ja monet kokevat yhteiskunnallis-

ten vaikutusmahdollisuuksiensa olevan vähäiset.

Tässäkin tutkimuksessa nostettiin esiin vastaavia kokemuksia. Haastatellut törmäsivät julkisessa keskustelussa vahvaan polarisaatioon. Monet heistä kokivat hankalia aiheita koskevien keskusteluyritysten tyrehtyvän jyrkkään vastakkainasetteluun sekä journalistisessa että sosiaalisessa mediassa.

Sosiaalisessa mediassa keskustelua vaikeuttivat muiden ihmisten aggressiiviset reaktiot sekä suoranainen toisinajattelijoiden maalittaminen. Tutkijoiden mukaan tällaiset kokemukset voivat vahvistaa vaikenemisen kulttuuria.

Journalistisissa medioissa häiritseväksi koettiin leimaava kielenkäyttö. CAM-hoitajien kannattajat tai koronapolitiikan kritisoijat kokivat, että heidät niputettiin yhdeksi epäluotettavaksi joukoksi puhumalla "uskomushoidoista", "puoskareista" ja "salaliittoteoreetikoista" sen sijaan, että heitä aidosti kuultaisiin.

Perinteisistä medioista avoimimmiksi koettiin

paikallislehdet ja radiokanavat. Osalle haastatelluista oma blogi tai yhdistyksen julkaisu tarjosi väylän vaihtoehtoisten näkemysten ilmaisemiselle.

Juha Matias Lehtonen

Tero Salonen, 54, on työskennellyt vuoden alusta alkaen Keski-suomalaisen uuden, keväällä julkaitavan urheilumedian toimituspäällikkönä. Hän on viimeksi työskennellyt 14 vuoden ajan Veikkauksen asiakasmedia *X:n* (aiemmin *Raymond*) päätoimittajana. Salonen lähti vuonna 2008 *Journalistista* luomaan *Pokerisivut*-lehteä. Hän on työskennellyt myös *Aamupostissa* ja freelancetoimittajana.

Tero Salonen haluaa luoda omannäköistään urheilujournalismia

Miksi juuri sinut valittiin vastaavan tuottajan Markku Korhosen aisapariksi uutta mediaa luomaan?

Rekryssä haettiin vain yhtä ihmistä! Mutta Keski-suomalaisen johtokunta ei oikein osannut päättää, kumman valitsisivat. He palkkasivat sitten molemmat. On ollut hienoa, että tätä ei tarvitse luoda yksin. Tehdävään valitulta edellytettiin vahvaa visiota digitaalisesta urheilumediasta. Keski-suomalaisessa huomattiin, että meidän visiomme sopivat yhteen, täydennämme toisiamme ja meidät kannattaa palkata molemmat.

Mikä sai sinut hakemaan tätä työtä?

Veikkaus luopui syksyllä moneen otteeseen palkitusta *X:stä*. Työni siis lopuivat. Somessa tuli heti marraskuun alussa vastaan ilmoitus tästä työstä, ja olin että vau, eipä ole alalla vastaavia uusia avauksia näkynyt. Ainutlaatuinen, uusi paikka! Tulemme myös olemaan ihan merkittävä työllistäjä kyvykkäille toimittajille, myös freelancereille.

Millaisiin sisältöihin uusi valtakunnallinen julkaisunne aikoo keskittyä?

Olemme tehneet alustavia suunnitelmia, mutta tätä emme oikein voi vielä kertoa. Kevään aikana se nähdään. Toimitusta rakennetaan Tampereelle, kansallismaisemaan Tammerkosken vierelle.

X:n resurssit olivat hyvät. Millaista aikaa se oli sinulle?

Upeaa aikaa se oli. Meille annettiin jopa hämmäntävän paljon vapautta tehdä esi-

merkiksi kuvareportaaseja. *X:n* loppuminen oli surun paikka. Se oli tekijöilleen tärkeä, ja minulle on sanottu, että tapamme tehdä vai-kutti suomalaiseen journalismiin.

Mikä se tapa tehdä siis oli? Voiko sitä tuoda Keski-suomalaiseen?

Villejäkin ideoita sai toteuttaa. Sai tehdä isoja juttuja omalla kulmallaan. Kaikki perustui tietysti klassiseen, hyvään journalismiin, mutta ilmaisutapamme oli usein vähän kreisi. Yleisökin piti – joten ei tämän tyylistä tekemistä kannata poiskaan heivata. Sillä tulee olemaan paikkansa. Uuden suunnittelu on ollut nyt todella kivaa.

Millaisena pidät suomalaisen urheilujournalismin tasoa?

En mielellään kommentoi muiden tekemisiä, mutta annetaan kouluarvosanaksi seiska. Urheilujournalismissa on kyllä luvassa mielenkiintoista liikehdintää nyt rahapelialan vapautuessa vuonna 2027. Se vaikuttaa ajatuksiin monessa mediatilassa, koska sieltä tulee paljon rahaa. Tämä on osaltaan myös meidän julkaisumme taustalla.

Mitä pidät omina vahvuuksinasi tässä työssä?

Sanoisin, etten mielelläni tydy siihen mitä muut tekevät, vaan etsin uusia tekemisen tapoja. Luovien ihmisten kanssa toimiminen on yksi vahvuus, samoin ilmiöittäminen.

Kuka on ammatillinen esikuvasi?

Kaikki, jotka tekevät juttujaan sydämellä.

Manu Haapalainen

Lentokoneen nännit ja muut nappulat

Olin 1990-luvun alussa Kauhavalla Lentäjien juhannuksessa raportoimassa lapualaisen paikallisradion suoraan lähetykseen päivän tapahtumista.

Kiertelin ympäri Kauhavan lentokenttää ja haastattelin kävijöitä.

Lentäjien juhannuksen kalustoesittelyyn osallistui aina myös ulkomaisia vieraita.

Yksi kentälle saapuneista koneista oli Yhdistyneen kuningaskunnan Royal Air Forcen tutkakone.

Rohkeasti kysyin, pääsenkö tutustumaan koneeseen ja suostuuko joku suoraan radiohaastatteluun. RAF:n majuri suostui.

Tein haastattelun englanniksi ja käänsin samalla puhetta suomeksi. Oikeiden termien suomentaminen aiheutti hieman hankaluuksia, mutta haastattelu meni ihan kelvollisesti.

Majuri vastasi kärsivällisesti kysymyksiin, eikä näyttänyt hermostuneelta, kun taisin kysyä kymmeniä kertoja, mikä tuo ja mihin sitä käytetään.

Päädymme kierroksen lopuksi koneen ohjaamoon.

En ollut aiemmin edes kurkannut tavallisen lentokoneen ohjaamoon, saati RAF:n tutkakoneeseen, joten tekniikan määrä yllätti.

Mielessäni mietin, että onpa täällä nippeleitä ja nappeleita ja käänsin sen saman tien:

"Oh, lot of nipples here!"

Punatukkaisen majurin pisamien alla poskilla alkoi pienoinen punerrus.

"Yes...", sanoi hän hämmentyneenä ja jatkoi hieman takellessa puhuttaan. Lopetin haastattelun pikavahtia.

Kompastellen ja nolona poistuvin koneesta. Mahtoiko majuri myöhemmin ihmetellä, miksi suomalaistoimittaja alkoi yhtäkkiä puhua nännistä.

Tarja Hiltunen

Kirjoittaja on Yle Turun toimittaja.

MITÄ SINULLE ON SATTUNUT JA TAPAHTUNUT? LÄHETÄ TARINASI OSITTEESEEN JOURNALISTI@JOURNALISTIILITTO.FI

Freelancejournalistien asiat ovat takavuosien verrattuna paremmin esillä liiton toiminnassa, mutta työnantajien nihkeä suhtautuminen vähimmäispalkkioista sopimiseen turhauttaa, sanoo SFJ:n varapuheenjohtaja Riina Vuokko.

FREELANCEREIDEN EDUNVALVONNAN EDISTYMINEN ON LIIAN HIDASTA, SANOO RIINA VUOKKO

Manu Haapalainen, teksti • Heli Saarela, kuva

Joulukuussa valmistuneen järjestökuva-tutkimuksen mukaan Journalistiliiton jäsenet ovat yhä hyvin tyytyväisiä liittoon. Vaikka tulokset heikkenivät lievästi vuoden 2023 tutkimuksesta, noin 80 prosenttia vastaajista näkee jäsenyyden joko vastaavan odotuksiinsa tai ylittävän ne.

Jäsenet kiittävät liittoa etenkin laki- ja työehtoneuvonnasta, työehtosopimusten neuvottelemisesta ja ammattietiikan ylläpitämisestä. Tärkeiksi jäsenpalveluiksi nostetaan lisäksi muun muassa pressikortti, verkkosivut sekä liiton tarjoamat vakuutukset. Muita jäsenryhmiä hieman tyytymättömpinä erottuvat muun muassa freelancerit.

Syy tähän on freelanceiden asema työmarkkinoilla, Suomen freelance-journalistien varapuheenjohtaja **Riina Vuokko** arvioi. Vuokko on paitsi freeaktiivi, myös kirjallisuuden kääntäjä, ja kääntäjien ammattiosasto Kaos ry:n sihteeri.

"Freelancereita turhauttaa se, että meitä koskevassa edunvalvonnassa edistyminen vain on niin hidasta", Vuokko sanoo.

Vuokon tulkinta on, että tyytymättömyys ei niinkään kohdistu liittoon, vaan työnantajiin. Nämä ovat lämmenneet hitaasti vähimmäispalkkioista ja työehdoista sopimiselle.

"Mutta kyllä ay-toiminta monesta näyttää joskus siltä, että ollaan kuukausipalkkaisten asialla, varsinkin jos ei itse ole liitossa aktiivinen toimija", Vuokko sanoo.

"Joku lomaviikoista tes-neuvotteluissa vääntäminen on freenäkökulmasta mieletöntä luksusta. Tällainen epäoikeudenmukaisuuden kokemus on varmasti olemassa."

VUOKKO ON OLLUT Journalistiliiton jäsen vuodesta 2014. Hänen mukaansa freeasiat ovat 12 vuodessa kuitenkin nousseet huomattavasti paremmin framille, muun muassa liittoon liittyneiden uusien jäsenryhmien myötä.

Hän sanoo kääntäjien pysyneen liitossa hieman ulkopuolisena ryhmänä, osin omasta tahdostaan.

"Kun olen katsonut, kuinka SET ry on tullut mukaan liittoon, niin he ovat osanneet pitää paljon

paremmin itsestään ääntä. Ehkä kääntäjät ovat jo työnkuvan takia taipuvaisia pysymään näkymättömissä."

Suomen elokuva- ja mediatyöntekijöiden yhdistys SET liittyi Journalistiliittoon vuonna 2021.

Kääntäjien kannattaa silti kuulua liittoon, Vuokko sanoo. Hänen mukaansa suomentajat ovat saaneet esimerkiksi palkkio-ongelmiin tarvittaessa hyvin apua.

"Jos jotakin palkkioihin liittyvää epäoikeudenmukaisuutta on, niin yksin olisi aika hankalassa asemassa."

Kirjallisuuden suomentajana Vuokko toivoo liitolta aktiivisuutta liittyen tekoälyn lisääntyvään käyttöön kääntämisessä.

"Ennen kaikkea tekijänoikeuskysymyksissä, ei niinkään siksi, että tekoäly uhkasi viedä työämme", Vuokko sanoo.

"Mutta avoimia kysymyksiä on paljon. Saako tekstiin esimerkiksi tekijänoikeuden, jos editoi konekäännöstä?" ●

YLE EI HALUA SOPIA YKSINYRITTÄJIEN VÄHIMMÄISPALKKIOISTA JA TYÖEHDOISTA

Yle allekirjoitti Journalistiliiton kanssa kevään 2025 työehtosopimusneuvottelujen yhteydessä aiesopimuksen. Sillä se sitoutui sopimaan vuoden 2025 loppuun mennessä Ylelle työskentelevien yksinyrittäjien vähimmäispalkkioista ja työehdoista.

Joulukuun alussa Yle kuitenkin katkaisi neuvottelut kahdeksan neuvottelukerran jälkeen. Se vetosi ”kilpailuoikeudellisiin ongelmiin” ja piti Journalistiliiton neuvottelutavoitteita ”liian kaukaisina”. Yle ei kuitenkaan missään vaiheessa kertonut, millainen sopimus sille olisi kelvannut. Emme siis koskaan päässeet oikeasti neuvottelemaan sopimuksesta.

Sopimuksen piiriin olisi kuulunut tuotannossa työskenteleviä yksinyrittäjiä, kuten kuvaajia, äänittäjiä ja maskeeraajia. Olen nähnyt lukuisia Ylen yksinyrittäjille tarjoamia puitesopimuksia. Niistä ilmenee, että monen yksityisyrittäjän palkkiot ovat pysyneet samana koronavuosista lähtien.

Palkkioiden taso ei vastaa samaa työtä tekevien palkansaajien ansioita. Palkkioissa ei ole otettu huomioon yrittämisen sivukuluja, ja työehdot ovat muutenkin huonommat kuin työsuhteisilla. Esimerkiksi töitä on tehtävä pidempään, jotta työajan ylitystä pidettäisiin ylityönä. Lisäksi ylityökorvaus on pienempi kuin työsuhteisilla.

EU:N KOMISSION VUONNA 2022 julkaisemat kilpailulainsäädännön suuntaviivat mahdollistivat yksinyrittäjien kollektiiviset työehtoneuvottelut. Ennen suuntaviivoja yksinyrittäjien kollektiivinen neuvottelemine palkkioista olisi rikkonut kartelli-kieltoa.

Komission suuntaviivojen taustalla on pitkään jatkunut työelämän muutos, jonka seurauksena työsuhteet vähenevät ja yksinyrittäjyys lisääntyy. Ilmiö on tuttu myös media-alalta. Tuore esimerkki tästä on Otavamedian päätös irtisanoa kahden lehden printtiin kirjoittavat toimittajat. Jatkossa lehdet ostavat jutut freelancereilta halvemmalla ja ilman työnantajavelvoitteita.

Komission suuntaviivojen mukaan kollektiivinen sopiminen jää kartelli-kiellon ulkopuolelle ensinnäkin silloin, kun yksinyrittäjät työskentelevät työnantajan johdon ja valvonnan alaisena, yhdessä työsuhteisten kanssa ilman mahdollisuutta vaikuttaa työaikaan, -paikkaan tai työnteon tapaan. Ylelle työskentelevät yksinyrittäjät täyttävät tyypillisesti tämän kriteerin.

Toiseksi kollektiivinen neuvottelemine on mahdollista, kun yksinyrittäjä saa tuloistaan puolet samalta toimeksiantajalta yhden tai kahden vuoden jaksolla. Kolmanneksi kollektiivinen neuvottelu on mahdollista myös silloin, kun vastapuolella olevan yrityksen liikevaihto osoittaa neuvotteluvoiman epätasapainon suhteessa yksinyrittäjään.

Yhden kriteerin täyttyminen riittää kollektiivisten neuvottelujen mahdollistamiseen, ja Ylen yksinyrittäjien kohdalla niistä täyttyy useampi.

EU:n antamat suuntaviivat eivät toki pakota sopimiseen. Me Journalistiliitossa haluamme kuitenkin edistää myös yksinyrittäjien etua. Mikäli neuvottelut eivät sopimusteitse etene, tietää se vaikeuksia tulevissa työsuhteisten työehtosopimusneuvotteluissa. ●

Heini Hietikko ● Kirjoittaja on Journalistiliiton juristi.

Journalisti 13/1995 kertasi Journalismin päivien keskusteluja.

Suurilmoittajan kanssa seurustelemaan!

”Jos torin puliukoilta voidaan ottaa juttuvihjeitä, miksi ne eivät kelpaisi miljoonien mainosmarkkojen asiakkaalta? Hänellä saattaa olla todella runsaasti erinomaisia ideoita journalistisesta tehtäväksi.”

Näin linjasi *Keskisuomalaisen* päätoimittaja ja toimitusjohtaja **Erkki Laatikainen** Journalismin päivillä syksyllä 1995. *Journalisti* raportoi tapahtumasta numerossaan 13/1995.

Laatikainen vaati journalismin ja markkinoinnin välisen kynnyksen madaltamista ja kehotti lehtiä ottamaan oppia MTV:stä. Siellä ei Laatikaisen mukaan ollut muumioituttu teennäisten journalististen sääntöjen taakse.

Journalistisesta itsenäisyydestä oli rakennettu Laatikaisen mielestä edistystä jarruttava keppihevonen.

”Sanomalehdenkin on totuttava tosiasioihin, joilla mainostajat sidotaan tuotteeseen. Suurilmoittajien kanssa seurustelun välttäminen on omaa tuotetta vahingoittavaa lyhytnäköisyyttä ja henkistä kapea-alaisuutta.”

Journalistin jutun mukaan yleisö ei suhtautunut mainostajanäkökulman omaksumiseen varauksetoman innokkaasti.

”**Björn Månsson** huomasi, että Laatikaisen malli on otettu jo käyttöön. Nimittäin Venäjällä.”

Marja Honkonen

Pitkä ura Ylen uutisäänenä

RADIOTOIMITTAJA SINIKKA JÄPPINEN
16.9.1942 HELSINKI – 26.10.2025 HELSINKI

Yleisradiossa vuosikymmenien uran tehnyt **Sinikka Jäppinen** kuoli pitkän sairauden, mutta lyhyen sairaalajakson jälkeen Helsingissä 83-vuotiaana. Hän oli myös syntynyt Helsingissä, mutta vietti lapsuutensa ja nuoruutensa Ylämaalla ja Lappeenrannassa.

Jäppinen kirjoitti ylioppilaaksi Lappeenrannan tyttölyseosta erinomaisin arvosanoin ja sai ansioita stipendin suomen kielen opintoihin Helsingin yliopistossa. Humanististen tieteiden kandidiksi valmistuttuaan hän pääsi Sanomien toimittajakoulun ensimmäiselle vuosikurssille. Uravalinta oli tehty.

Jäppinen työskenteli aluksi *Helsingin Sanomissa*, mutta siirtyi vuonna 1970 Ylen radiouutisiin. Siellä hän oli eläkkeelle saakka. Hänen äänensä tuli tutuksi uutisten *Peili*-lähetysten juontajana ja lukuisista jutuista. Jäppinen toimi ensimmäiseen kotimaan reportterina.

Radiouutisten julkaisema keittokirja paljastaa paljon Sinikka

ka Jäppisestä. Häneltä reseptejä on kirjattu kymmeniä: kananmaksaa Unkarista, laakeritsuiikka Romaniasta, kapteeni Jorgon fetaa foliossa. Sinikka rakasti matkustamista. Erityisen rakas paikka oli Kreikan saaristo. Kouluttautumislomallaan hän lähti Indonesiaan. Hän luki paljon, varsinkin historiasta ja usein alkukielillä.

Kouluaikainen ystäväporukka piti yhtä vuosikymmenet. Tärkein piiri Sinikalle oli kuitenkin oma perhe. Yksinhooltajuus vuorotyöläisenä ei ollut helppoa, mutta hän tarjosi turvallisen ja rakkaudellisen lapsuuden pojalleen.

Katariina Lahtonen ja Sampsa Jäppinen

Kirjoittajat ovat Sinikka Jäppisen kollega ja poika.

Pohjalainen suoruus yhdistyi hersyvään huumoriin

TOIMITTAJA MAIJU IKONEN
22.9.1942 HALSUA – 2.12.2025
PIEKSÄMÄKI.

Warkauden Lehden toimittaja **Maiju Ikonen** kuoli joulukuussa Pieksämäellä. Hän oli kuollessaan 83-vuotias.

Ikonen syntyi Halsualla Keski-Pohjanmaalla. Savoon hän asettui 1970-luvulla puolisonsa kotitalalle Jäppilään. Vaikka Ikonen viihtyi hyvin Savossa, pohjalainen suoruus ja puheen nuotti eivät hänestä koskaan kadonneet. Varsinkin toimittajanuran alkuvuosina vastaan tuli toisinaan tilanteita, joissa savolainen tapa ilmaista asioita ei täysin auennut pohjalaistaiselle toimittajalle. Väärinymmärrykset enemmän huvittivat kuin harmittivat Maijua.

Warkauden Lehdessä Maiju aloitti uutistoimittajana 1980-luvun alkupuolella. Niin toimittajana kuin työkaverinakin Maiju oli suorapuheinen ja oikeudenmukainen. Haastateltaviaan hän ei päästänyt helpolla. Työkaverit muistavat

myös Maijun hersyvän huumorin.

Warkauden Lehestä Ikonen jäi silloiseen eläkeputkeen jo alle 60-vuotiaana. Suuri ilo olikin, että hän ehti viettää aikaa seuraamalla lastenlastensa kasvua.

Hevoset olivat aina iso osa Maijun elämää. Hevoselämään hän kasvoi jo lapsuudenkodissaan Halsualla, ja myös Jäppilässä tallissa oli aina hevosia. Tallin ovet olivat aina auki nuorille hevosharrastajille.

Maiju on haudattu Jäppilään läheisten läsnä ollessa. Kaipamaan jäävät puoliso, työt perheineen, sukulaiset ja ystävät.

Sirpa Ylönen

Kirjoittaja on Maiju Ikonen työkaveri ja ystävä.

Palkittu toimittaja keskittyi liikenneturvallisuuteen

TOIMITTAJA MATTI HEIKURA
26.3.1953 OULU – 30.12.2025 OULU

Sanomalehti *Kalevassa* lähes 40 vuotta kestäneen uran tehnyt toimittaja **Matti Aarno Heikura** kuoli 72-vuotiaana.

Heikura aloitti *Kalevassa* vuonna 1977 ja teki elämäntyönsä pohjois-suomalaisen journalismin parissa, erityisesti auto- ja liikennejournalismin asiantuntijana.

Lehtityönsä ohessa hän toimi muun muassa 13 vuotta Pohjois-Suomen Sanomalehtimiesyhdistyksen eli nykyisen Pohjois-Suomen Journalistien puheenjohtajana.

Hänellä oli myös muita luottamustoimia. Viimeksi hän toimi Journalistisen kulttuurin edistämiskomitean hallituksen jäsenenä seitsemän vuotta, joista kaksi viimeistä vuotta puheenjohtajana.

Hänet palkittiin Journalistiliiton ansiomerkillä sekä Nuorsuomalaisen Sanomalehtimiesyhdistyksen hänelle anomalla Suomen Leijonan

ritarimerkillä.

Matti oli ahkera ja helposti lähestyttävä toimittaja, jonka asiantuntemus loi luottamusta.

Hän suhtautui tinkimättömästi liikenneturvallisuuteen. Hän sai vuonna 2006 Oulun läänin maaherran liikenneturvallisuuspalkinnon työstään journalismin ja liikenneturvallisuuden hyväksi.

Matti oli rakastettu aviomies, isä ja pappa, ja hän kertoi kokevansa, että oli saanut elämältä kaiken mitä oli toivonut. Häntä jäivät syvästi kaipaamaan vaimo **Irene**, pojat **Matti-Pekka** ja **Mikko** perheineen sekä Ilo-koira.

Niina Heikura

Kirjoittaja on Matti Heikuran miniä.

Ay-aktiivi pysyi kantavana voimana loppuun asti

TOIMITUSSIHTEERI TUIJA MÄKINEN
12.9.1956 REVONLAHTI – 9.1.2026 OULU

Kalevan tekninen toimitussihteeri **Tuija Lyyli Irene Mäkinen** kuoli Oulussa alkuvuodesta. Hän syntyi Revonlahdella maatalon vanhimpana lapsena.

Työurallaan Mäkinen kalenteri täytti Suomen Journalistiliiton ja *Kalevan* toimitusosaston luottamustehtävistä. Vuosikymmenten aikana hän toimi muun muassa liiton hallituksen 1. varapuheenjohtajana ja hallituksen ja valtuuston jäsenenä. Hän oli myös pitkäaikainen talousvaliokunnan jäsen, ja yhden kauden hän toimi valiokunnan puheenjohtajana.

2000-luvulla Mäkinen toimi *Kalevan* pääluottamusmiehenä lähes kymmenen vuotta. Hän ehti käydä läpi monet vaikeat yt-neuvottelut.

Vuonna 1983 hänet valittiin ensimmäisen kerran Pohjois-Suomen Sanomalehtimiesyhdistyksen

(nykyinen Pohjois-Suomen Journalistit) sihteeriksi ja vuonna 1987 rahastonhoitajaksi. Pojon tehtäviä hän hoiti elämänsä loppuun asti.

Mäkinen jäi eläkkeelle 2020. Keväällä 2023 todettiin pitkälle levinnyt syöpä. Sairaudestaan huolimatta hän eli täyttä elämää loppuun asti ja aikoi syksyllä juhlia kunnolla 70-vuotispäiviäänkin.

Tuija Mäkinen oli yhdistyksen kantavia voimia ja todellinen luotopakki. Nykyiset aktiivit eivät muista aikaa ennen Tuijaa. Vielä viime metreillä hän ohjeisti meitä sairaalan sängystä käsin.

Liisa Laine ja Minna Akimo

Kirjoittajat ovat Tuija Mäkinen työkavereita ja ystäviä.

KOKOUKSET

YOT:n vuosikokous / RPA:s årsmöte

Kokouksessa käsitellään sääntömääräiset vuosikokousasiat ja mahdolliset aloitteet. YOT:n jäsenellä on mahdollisuus käyttää kokouksessa oman äänensä lisäksi valtakirjalla kahden yhdistyksen jäsenen ääntä. Valtakirjojen tarkastus on Viking Linen terminaalissa ilmoittautumisen yhteydessä.

På mötet behandlas stadgeenliga årsmötes-ärenden och eventuella motioner. En RPA-medlem har möjlighet att vid mötet, utöver sin egen röst, med fullmakt använda två andra föreningsmedlemmars röster. Granskning av fullmakter sker i Viking Lines terminal i samband med anmälan.

Aika: La 7.3. klo 9.15 alkaen

Paikka: Viking Line XPRS -laiva ja Hyatt Place Tallinn -hotelli

Lisätiedot ja ilmoittautumiset:

helen.peakarila@yle.fi

Järjestäjä: Ylen ohjelmatyöntekijät ry

FAO:n vuosikokous

Radio- ja tv-toimittajien liiton Freelance-ammattiosasto FAOn vuosikokous järjestetään Helsingissä. Kokouksen päätteeksi tarjotaan perinteiseen tapaan illallinen. Pääkaupunkiseudun ulkopuolelta saapuville korvataan kohtuulliset matkakulut ja järjestetään tarvittaessa majoitus Helkasta.

Aika: Pe 13.3. klo 18

Paikka: Hotelli Helka, Koivu-sali, Pohjoinen Rautatiekatu 23, Helsinki

Lisätiedot ja ilmoittautumiset:

jsauvola@gmail.com ja www.fao.fi, 5.3. mennessä

Järjestäjä: Radio- ja tv-toimittajien liiton

Freelance-ammattiosasto

Hämeen-Uudenmaan Journalistit

HUU:n vuosikokouksessa käsitellään toistuvien sääntömääräisten asioiden lisäksi tänä vuonna yhdistyksen liittovaltuutetun valinta ja mahdollinen yhdistyksen lakkauttaminen.

Aika: La 14.3. klo 13

Paikka: Riihimäen Teatterihotelli,

Hämeenaukio 1, Riihimäki

Lisätiedot ja ilmoittautumiset: 5.3. mennessä, huj@saunalahti.fi. Ilmoita myös ruoka-aine-allergioistasi.

Järjestäjä: Hämeen-Uudenmaan journalistit ry.

KPJ:n vuosikokous

Tervetuloa Keski-Pohjanmaan journalistien sääntömääräiseen vuosikokoukseen.

Osasto tarjoaa ruuat.

Aika: Ti 17.3. klo 16.

Paikka: Sokos Hotel Kaarle kabinetti, Kauppatori, Kokkola

Lisätiedot ja ilmoittautumiset:

minna.mustonen@hillagroup.fi

Järjestäjä: Keski-Pohjanmaan journalistit ry.

S-KJ:n vuosikokous

Savo-Kainuun Journalistiyhdistys ry:n sääntömääräinen vuosikokous pidetään Kuopiossa. Tilaisuus alkaa lounaalla klo 12. Yhdistys tarjoaa lounaan ja iltapäiväkahvit, kerro mahdollisista ruokarajoitteista.

Aika: La 21.3. klo 12

Paikka: Original Sokos Hotel Puijonsarvi, Minna Canthinkatu 16, Kuopio

Lisätiedot ja ilmoittautumiset: pe 6.3. mennessä: heinoans@gmail.com tai tekstiviesti 050 411 6362.

Järjestäjä: Savo-Kainuun Journalistiyhdistys ry

ISSY:n vuosikokous

Itä-Suomen journalistien vuosikokouksessa käsitellään sääntömääräiset asiat ja lisäksi valitaan ISSYn valtuutettu ja varavaltuutetut Suomen Journalistiliiton valtuustoon kaudelle 2026–2030. Kokoukseen etukäteen ilmoittautuneille tarjotaan lounas.

Aika: La 21.3. klo 12

Paikka: Imatran Valtionhotelli, Torkkelinkatu 2

Lisätiedot ja ilmoittautumiset: 11.3. mennessä. tiina.mansikka@pp.inet.fi. Ilmoita myös erikoisruokavalit

Järjestäjä: Itä-Suomen journalistit ISSY ry.

KSJ:n vuosikokous

Kokouksessa käsitellään sääntömääräiset asiat ja hallituksen muutosehdotukset yhdistyksen nykyisiin sääntöihin. Lisäksi valitaan KSJ:n

valtuutettu ja varavaltuutetut Journalistiliiton valtuustoon. Kokouksen jälkeen on lämmin ateria.

Aika: La 28.3. klo 14

Paikka: Solo Sokos Hotel Paviljonki, Lutakonaukio 10, Jyväskylä

Lisätiedot ja ilmoittautumiset:

sihteeri@ksjournalistit.fi, viimeistään 21.3.

Järjestäjä: Keski-Suomen Journalistit ry.

HSJ:n vuosikokous

Kokouksessa käsitellään sääntömääräisten asioiden lisäksi talousohjesääntö, HSJ:n Jokesin alaisuudessa olevan stipendirahaston lakkauttaminen ja uusi apurahaohjesääntö sekä Aikakauslehdentoimittajain Säätiön hallituksen täydennysvaali ja tilintarkastajien valinta. Kokoukseen edellytetään ilmoittautumista ennakkoon. Ennen kokouksen alkua tarjottava iltapala (17.15–18) varataan vain ilmoittautuneille.

Aika: Ma 30.3. klo 18

Paikka: Hotelli Presidentti, Eteläinen Rautatiekatu 4, Helsinki

Lisätiedot ja ilmoittautumiset:

jaana.virtanen@hsj.fi ja hsj.fi 19.3. mennessä

Järjestäjä: Helsingin Seudun Journalistit ry.

Ay-lehtien toimitusosaston jäseniltä

Ay-lehtien toimitusosaston jäsenillan vieraaksi saapuu tietokirjallisuuden Finlandia-palkinnon voittanut toimittaja **Paavo Teittinen**. Hän kertoo kirjastaan *Pitkä vuoro, kuinka moderni orjuus juurtui Suomeen*. Tule kuuntelemaan, kysymään ja keskustelemaan. Jaamme tilaisuudessa kirjoja 20 kpl ilmoittautumisjärjestyksessä. Ennen jäseniltä pidämme vuosikokouksen. Tarjolla kahvi, tee ja sämpylät.

Aika: Torstai 26.2., vuosikokous klo 16.30 ja jäsenilta klo 17.30

Paikka: SAK:n keskustuimisto, Pitkänsillanranta 3 A, Helsinki

Lisätiedot ja ilmoittautumiset: 19.2. mennessä: juha.poyry@pau.fi, 040 356 0567 tai

jaakko.takalainen@welho.com. Kerro myös ruoka-ainerajoitukset.

Järjestäjä: Ay-lehtien toimitusosasto

VAAROJEN SANOMAT HAKEE KESÄTOIMITTAJAA

Osaat kuvata ja käsitellä valokuvia, mobiilijournalismi on sinulle tuttua ja ennen kaikkea olet rohkea ja utelias toimimaan uudessa ympäristössä.

Saat kokeneiden toimittajien avulla hyvän perehdytyksen työhösi, pääset tutustumaan Pielisen ja Kolin kesään ja nauttimaan mukavien, puheliiden kylälaisten seurasta. Toimituksemme näkee maailmaa sydämeillään, meille pieni uutinen on suuri uutinen.

Avustamme asunnon saamisessa, vuokrataso Juuassa on erittäin edullinen. Toimituksen auto on käytössäsi juttukeikoilla, joten ajokortti on tarpeen.

Laita hakemuksesi ansioluetteloihin ja työnäytteeseen

20.2. mennessä: sari.sirkkia@vaarojenSanomat.fi

Soittoajat: ke-pe 18.-20.2.2026 klo 12–13, puh. 0400 961 717

SUOMEN JOURNALISTILIITTO

PUHELINVAIHE / TELEFONVÄXEL
(09) 6122 330

KÄYNTIOSOITE / BESÖKADRESS
Siltasaarekatu 18 A, 7.krs.
00531 Helsinki
Broholmsgatan 18 A, 7 vån.
00531 Helsingfors

POSTIOSOITE / POSTADRESS
PL 252, 00531 Helsinki /
Box 252, 00531 Helsingfors

SUOMEN
JOURNALISTILIITTO
FINLANDS
JOURNALISTFÖRBUND

SÄHKÖPOSTIT / E-POST

info@journalistiliitto.fi
jasenasiat@journalistiliitto.fi
etunimi.sukunimi@journalistiliitto.fi
fornamn.efternamn@journalistiliitto.fi

VERKKOSIVUT / WEBBSIDOR
journalistiliitto.fi
journalistiliitto.fi/sv

A-KASSA / A-KASSAN

A-kassa.fi, 020 690 455
finka.fi, (09) 8689 400

KUVA: MIKKO STIG/LEHTIKUVA

KUVA; LIISA TAKALA

Mikko Stig kuvasi viime kesänä Lehtikuvalle Opetushallituksen taloa. Yhteen ruutuun hän toivoi pyöräilijää. "Odotin, että hän oli rajauksellisesti sopivassa kohdassa. Se, että hän irrotti kädet ohjaustangosta, oli ihan tuuria", Stig sanoo.

Stig painaa eri paikoissa liikkeessään mieleensä maisemia, joista saa tarvittaessa nopeasti kuvituskuvaa. "Sitten jos aamulla sanotaan vaikka, että mene kuvaamaan rypselto, tiedän, missä sellainen on ilman pitkiä ajoja."

Mikko Stig, 40

- Freelancevalokuvaaja vuodesta 2011.
- Työskennellyt Lehtikuvassa vuosina 2006–2010 harjoittelijana, oppisopimuksella ja määräaikaisena kuvaajana sekä kesätöissä vuosina 2011–2019 ja 2021–2025.
- Suorittanut valokuvaajan ammattitutkinnon Helsingin tekniikan alan oppilaitoksessa 2010.

Mikko Stig ottaa kerralla monen asiakkaan kuvat

Valokuvaaja Minna Raitavuon valinta

Freelancekuvaaja **Mikko Stig** on ahkera ja viitseliäs kuvaaja, joka näkee aina valon tosi hyvin ja käyttää sitä kuvissaan hienosti. Viime aikoina olen ihastellut esimerkiksi hänen Lehtikuvalle ottamaansa kuvaa Hakaniemenrannan virastotalosta, jossa Opetushallitus sijaitsee. Kuva julkaistiin elokuussa 2025 esimerkiksi *Kansan Uutisten* jutussa Opetushallituksen lakauttamisesityksestä. Mietin, kauanko Mikko on ollut kytiksessä, että on saanut ilman käsiä pyörällä ajavan henkilön kuvaan mukaan. Kuvaan liittyy myös isompi kysymys, mitä uutiskuvalta yleensä toivotaan ja miten siihen voi tuoda jotain omaa, erottuvaa.

Tällä palstalla Journalisti pyytää ilmiantamaan loistavia alan tuotoksia. Viestiä vie seuraavaksi eteenpäin se, jonka työ esitellään palstalla.

Nina Erho, teksti • Liisa Takala ja Mikko Stig /Lehtikuva, kuvat

Freelancekuvaaja **Mikko Stig** kuvasi elokuussa 2025 Lehtikuvalle Opetushallituksen taloa Helsingin Hakaniemenrannassa. Keikka liittyi uutisiin perussuomalaisten ehdottamista koulutussäätöistä ja Opetushallituksen lakkautuksesta.

"Uutisia on välillä vaikea kuvittaa nopeasti muutoin kuin kuvaamalla rakennuksia, kylttejä ja logoja. Mutta jos on aikaa, yritän kuvata ne mahdollisimman kattavasti eri suunnista. Sitten ei tarvitse käydä heti seuraavalla viikolla uudestaan."

Stig kuvasi Opetushallitusta muun muassa Siltavuorensalmen toisella puolella sijaitsevan Kruununhaan puolelta. Hakaniemensillalla hän pysähtyi toivoen, että ohijaiset pyöräilijä. Toive toteutui pian.

"En varmaan puolta minuuttia kauempaa odottanut", Stig sanoo.

Stigin mielestä rakennuskuviin on hyvä olla muutakin kuin rakennus reunasta reunaan – tai ainakin osassa niistä. Hän laittaa Lehtikuvaan aina paljon erilaisia kuvia, koska kuvatoimiston kuvia käyttää moni eri asiakas.

"Usein pyrin myös siihen, että ihmishahmoja ei tunnista. Silloin kuva on monikäyttöisempi."

MONIPUOLISTEN KUVAKULMIEN lisäksi Stig metsästää luonnonvaloa. Hakaniemessä hän juoksi rannalta toiselle vangitakseen Opetushallituksen pilvenreikästä paistaneesta auringosta.

Useimmilta Lehtikuvan keikoilta Stig toimittaa kuvat suoraan kamerasta.

"Se edellyttää, että valokuvaaminen ja taito lukea valoa on hyvin hallussa."

Stig on työskennellyt Lehtikuvalle yhteensä parikymmentä vuotta. Toisinaan freelance-keikkoja on sinne viisitoistakin kuukaudessa.

Moni niistä liittyy urheiluun tai politiikkaan. Joskus aiheiden toistuminen kyllästyttää, mutta uutiskuvaajana Stig on elementissään. Pitkä kokemus nopeuttaa työtä.

"Pidän siitä, että koko ajan on joku uusi asia ja pöydän saa nopeasti tyhjäksi. Moni paikka on tuttu ja tiedän jo etukäteen, millaiset kuvat sieltä otan."

Hyvä uutiskuva on selkeä ja herättää mielenkiinnon aiheeseen, Stig sanoo. Hän ei juuri ajattele sitä, näkyykö siinä "oma kädenjälki".

"Keikka on onnistunut, kun saan sieltä sen, mitä olen suunnitellut, kuvat on hyvin valaistu ja nopeasti lähetetty."

Pitkäaikaiselle toimeksiantajalle kuvatessa sävelet ovat selvät ja kuvaaminen "hyvällä tavalla kodikasta". STT:n kohtalon vaikutuksia Lehtikuvan keikkoihin Stig ei vielä tiedä.

"Jos kävisi niin, että työt loppuvat kokonaan, sitten rupean jotain muuta." •

HALUATKO ILMOITUKSESI TÄLLE SIVULLE?

Journalistissa ilmoittamalla tavoitat media-alan ammattilaiset ja muut alasta kiinnostuneet.

Ota yhteyttä:

Puhelin: 044 755 5002

Sähköposti: ilmoitukset.journalisti@journalistiliitto.fi

JOURNALISTI

Media-alan ammattilehti